

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри

ЧУМАК

д.е.н., проф. _____

Оксана

“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)
ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«МИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР»

Тема: «Управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємства»

Виконавець _____ Володимир БЕРЕЖНИЙ
(підпис)

Керівник: _____ д.е.н., професор Павло ПАШКО
(підпис)

Нормоконтролер: _____ д.е.н., професор Павло ПАШКО
(підпис)

КИЇВ 2024

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ**

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра економіки та бізнес-технологій

Спеціальність «Підприємництво та торгівля»

Освітньо-професійна програма «Митна діяльність підприємницьких структур»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« »   2024 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи здобувача

Бережного Володимира Миколайовича

(ПІБ випускника в родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємства»

затверджена наказом ректора від «30» вересня 2024 р. № 1645/ст

2. Термін виконання роботи: з «30» вересня 2024 р. до «15» грудня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Фінансова звітність ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»: форма № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), форма № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Статут підприємства ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що підлягають розробці): Теоретичні аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства. Аналіз сучасного стану інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства. Напрями вдосконалення управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємств

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: Табл. 2.2 Аналіз показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.; Табл. 2.3 Динаміка складових формування фінансового результату ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.; Табл. 2.7 Динаміка показників ділової активності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.; Рис. 3.2. Стратегія формування інформаційного забезпечення для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Огляд та збір літературних джерел та матеріалів. Вступ.	30.09.2024- 6.10.2024	
2.	Вивчити й дослідити теоретичні аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства	7.10.2024- 20.10.2024	
3.	Провести аналітичну оцінку стану управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємства ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»	21.10.2024- 03.11.2024	
4.	Розробити та обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємства ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»	04.11.2024- 17.11.2024	
5.	Висновки. Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, подання кваліфікаційної роботи на кафедру, перевірку на плагіат	18.11.2024- 21.11.2024	
6.	Передзахист	22.11.2024	
7.	Рецензування роботи. Оформлення документів до захисту	23.11.2024- 01.12.2024	
8.	Захист кваліфікаційної роботи перед кваліфікаційною комісією	04.12.2024	

7. Дата видачі завдання: «30» вересня 2024 р.

Керівник дипломної роботи _____ Павло ПАШКО
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Володимир БЕРЕЖНИЙ
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи: 92 сторінки, 16 рисунків, 13 таблиць, 53 використаних джерела.

Ключові слова: митна діяльність, інформаційно-аналітичне забезпечення, стратегія, аналіз, система управління, контроль.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та методичних аспектів управління інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємств.

Об'єктом дослідження є процес управління інформаційно-аналітичним забезпеченням для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичний інструментарій управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємства.

Методи дослідження. SWOT-аналіз, методи фінансово-економічного аналізу, метод порівняння, індукції, дедукції, статистичного спостереження.

Отримані результати та їх новизна: запропоновано складові стратегії інформаційного забезпечення митної діяльності, як блока функціональної стратегії зовнішньоекономічної діяльності для досліджуваного підприємства.

Одержані висновки мають як теоретичне, так і практичне значення та можуть бути використані в практичній діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

Рекомендації щодо використання результатів: матеріали роботи можуть бути використані при розробленні заходів удосконалення напрямів управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємств в Україні.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства	10
1.1. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення в митній діяльності підприємства.....	10
1.2. Формування інформаційних потоків митної діяльності підприємств.....	18
1.3. Закордонний досвід створення інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності.....	23
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. Аналіз сучасного стану інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства	32
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».....	32
2.2. Аналіз фінансових показників діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».....	40
2.3. Аналіз ефективності інформаційного забезпечення митних процесів.....	50
Висновки до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3. Напрями вдосконалення управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємств	60
3.1. Удосконалення формування інформаційних потоків за умов цифровізації.....	60
3.2. Стратегія формування інформаційного забезпечення митної діяльності підприємства.....	71
3.3. Розробка системи контролю ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення.....	76
Висновки до розділу 3.....	82
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	95

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

1. АЕО – авторизований економічний оператор.
2. AI – штучний інтелект (Artificial Intelligence).
3. IoT – Інтернет речей (Internet of Things).
4. МД – митна декларація;
5. ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність;
6. Big Data – великі дані, методологія обробки значних обсягів інформації
7. УКТ ЗЕД – український класифікатор товарів;
8. Ф№1 – форма № 1 балансу підприємства (Звіт про фінансовий стан);
9. Ф№2 – форма № 2 (Звіт про фінансові результати);
10. табл. – таблиця;
11. тис. – тисяча;
12. грн. – гривні;
13. рис. – рисунок.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зростання обсягів зовнішньоекономічної діяльності в Україні за останні роки, брак кваліфікованого персоналу в сфері митного супроводження руху товарів, посилення нормативних вимог до зовнішньоторговельних операцій, спричинює появу нових проблем для підприємницьких структур. На сьогодні підходи до управління інформаційним потоками підприємств зазнають істотних змін, зумовлених появою нових цифрових технологій та зростанням вимог до якісних характеристик отримуваної інформації, на основі якої приймаються управлінські рішення. Важливість дослідження формування інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємств зумовлена потребою ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю в умовах глобалізації та зростання вимог до прозорості та швидкості митних процедур. Належне інформаційно-аналітичне забезпечення сприяє підвищенню ефективності операцій, зменшенню ризиків шахрайства, забезпеченню економічної безпеки та конкурентоспроможності підприємств. Інтеграція сучасних технологій, таких як Big Data, AI та блокчейн, дозволяє удосконалювати процеси аналізу, планування і прогнозування, що підтверджує своєчасність дослідження у сучасному освітньому середовищі.

Враховуючи необхідність оперативного збору й обробки інформації, її передавання й аналізу, через призму стрімких змін внутрішнього і зовнішнього середовища, виникає потреба розробити стратегічні орієнтири, котрі забезпечать врахування впливу таких змін на якість інформаційного забезпечення.

Дослідження питань інформаційного забезпечення досліджувала значна кількість вчених в Україні, у той час, як проблемам управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємств

приділяли наукової уваги такі вчені: П. Пашко, О. Чумак, С. Шевчук, С. Кузьменко, М. Діденко, Н. Мельник, Е. Іванченко та інші.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних та методичних аспектів управління інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємств. Відповідно до визначеної мети поставлені такі завдання:

- визначити сутність інформаційно-аналітичного забезпечення в митній діяльності підприємства та обґрунтувати теоретичні підходи до його формування;
- ознайомитись із зарубіжним досвідом управління інформаційно-аналітичним забезпеченням в митній діяльності;
- охарактеризувати організаційно-економічну та фінансову діяльність ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»;
- проаналізувати ефективність інформаційного забезпечення митних процесів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»;
- рекомендувати напрями удосконалення формування інформаційних потоків за умов цифровізації ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»;
- обґрунтувати складові стратегії формування інформаційного забезпечення митної діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»;
- розробити систему контролю ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

Об'єктом дослідження є процес управління інформаційно-аналітичним забезпеченням для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичний інструментарій управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємства.

Методи дослідження. SWOT-аналіз, методи фінансово-економічного аналізу, метод порівняння, індукції, дедукції, статистичного спостереження.

Наукова новизна роботи. Запропоновано складові стратегії інформаційного забезпечення митної діяльності, як блока функціональної стратегії зовнішньоекономічної діяльності для досліджуваного підприємства.

Апробація результатів була здійснена на V Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення» (11 листопада 2024 р.) ФЕБА НАУ.

Практична цінність наукової роботи полягає в тому, що використання одержаних результатів дозволяє підвищити ефективність управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємств за рахунок впровадження елементів відповідної стратегії, для реалізації якої були запропоновані складові та напрями досягнення. Дана стратегія передбачає врахування впливу чинників зовнішнього середовища, відповідності критеріям статусу АЕО та врахування інформаційного запиту керівництва підприємства.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із найменувань. Загальний обсяг роботи становить 92 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення в митній діяльності підприємства

За сучасних умов розвитку зовнішньоекономічних процесів та поширення цифровізації, здатність керівників різних управлінських рівнів підприємства щодо своєчасного розпізнання потенційно негативних подій, процесів чи явищ, які можуть негативно впливати на економічну безпеку, зумовлюється якісно сформованим інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності. Наповнення інформаційних баз забезпечує достовірність прогнозів розвитку перспективних ніш на ринках і дозволяє приймати альтернативні рішення в контексті ефективної митної діяльності та стратегічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Сюди можна віднести деталізовану інформацію про особливості взаємодії з інституційними державними структурами, які мають вплив на виконання зовнішньоекономічної діяльності. Про роль інформаційно-аналітичного забезпечення слушно зазначати через мету: «Основна мета інформаційного забезпечення управління діяльністю – формування релевантної інформації відповідно до запитів користувачів, необхідної їм для прийняття обґрунтованих і зважених рішень, адекватного реагування на події, що відбуваються, а також розробці рекомендацій і пропозицій» [16].

У вітчизняній науковій літературі інформаційно-аналітичне забезпечення узагальнено визначають як комплекс процесів, ресурсів та інструментів щодо управління даними, які сприяють прийняттю якісних управлінських рішень у межах підприємства в поточному циклі та забезпеченні стратегічного розвитку (табл. 1.1).

Основні підходи до трактування інформаційно-аналітичного забезпечення

Автор	Контекст	Визначення
Панасюк О.О., Базилевич М.Ю.	Сутність і функції підприємницької діяльності	«система, що включає збирання, обробку, зберігання та передачу даних, які впливають на всі рівні управління. Ці процеси забезпечують керівництво релевантною інформацією для прогнозування ризиків, моніторингу ринкових змін і координації внутрішніх бізнес-процесів»
Козак С.А., Мельник Т.В.	Інформаційний ресурс та його стратегічне значення	«інформаційний ресурс, як стратегічний актив, що визначає конкурентні переваги підприємства. Швидкий доступ до об'єктивних даних підвищує здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх викликів і розробляти інноваційні стратегії»
Телешун С.О., Титаренко О. Р. та інші		«сукупність технологій, методів збирання та обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу, специфічних прийомів їх діагностики, аналізу синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів політичних рішень»
Хвальчик І.Л., Волощук Л.О. [		«вид забезпечення процесів управління, що являє собою сукупність інформаційних ресурсів, засобів, методів і технологій збору, обробки та видачі інформації, використовуваної в інтересах економічних суб'єктів»
Семенюк Л.М., Плахтій С.В.	Роль аналітичного компонента у прийнятті рішень	«аналітичне забезпечення допомагає інтерпретувати інформаційні потоки, що надає змогу ухвалювати виважені та обгрунтовані рішення. Аналіз дозволяє не лише оцінити поточний стан підприємства, а й прогнозувати результати різних управлінських рішень»
Пушак Я. Я.		«органічна сукупність вихідних даних, показників та методів їх визначення і аналітичної оцінки, що може бути науково-методичною передумовою для прийняття регіональними органами управління відповідних рішень під час визначення ефективних напрямків розвитку підприємництва»

Із представлених визначень виходить, що інформаційно-аналітичне забезпечення виступає як інструментом для прийняття рішень, так й елементом стратегічного управління, який дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів і адаптивність до зовнішніх змін. Роль такого інструменту в митній діяльності підприємства за умов євроінтеграції та воєнного стану

підвищується, оскільки він сприяє більш чіткій узгодженості документів, оптимізації митних процедур, покращенню відповідності нормативним вимогам та скороченню витрат. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління митної діяльності визначається неперервним процесом збору, обробки, передачі та зберігання інформації в вигляді сформованому запитом, тобто придатної для використання. Більш точним, на нашу думку є таке визначення: «...Інформаційно-аналітична діяльність – систематичне отримання, аналіз та накопичення інформації з елементами прогнозування з питань, що стосуються діяльності установи» [24].

Оскільки «основою ефективною реалізації процесу управління діяльністю підприємства є інформаційно-аналітичне забезпечення, призначенням якого є надання користувачам всіх рівнів належної для прийняття ефективних управлінських рішень інформації про організаційні, соціально-економічні та інституційні аспекти господарювання» [25], то пропонуємо розглядати митний аспект у формуванні такого забезпечення на підприємствах, які здійснюють зовнішню економічну діяльність. За цим контекстом вбачаємо генерацію даних про нормативно-правові акти, митні тарифи, регулювання імпорتنих і експортних операцій, які дозволяють підприємствам функціонувати у відповідності до вимог законодавства й оптимізувати митні витрати при оформленні товарів й зниженні ризиків щодо порушенням митних процедур.

Звідси робимо припущення, що інформаційно-аналітичне забезпечення важливий елемент в управлінні митною діяльністю підприємств, сприяючий ефективній взаємодії з державними митними органами, оптимізації митних процедур, підвищенню економічної безпеки та конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх ринках. За сучасних умов глобалізації та євроінтеграції митна діяльність підприємств набуває рис більш складної та багатогранної системи, яка потребує комплексного підходу до збору, обробки, передавання, зберігання й аналізу даних. Через контекст митної

діяльності підприємств узагальнимо ключові аспекти управління інформаційно-аналітичного забезпечення:

1. Стратегічний. Надає підприємствам необхідну інформацію для ухвалення обґрунтованих рішень митної справи, що включає як зовнішню інформацію (зміни в митному законодавстві, міжнародні договори, тарифи тощо), так і внутрішню (документація, комунікація з митними органами, результати аудитів, процеси внутрішнього контролю). Система інформаційно-аналітичного забезпечення допомагає підприємствам забезпечити дотримання митних норм, уникати штрафів, мінімізувати митні витрати і покращувати ефективність зовнішньоекономічної діяльності.

2. Архітектура інформаційно-аналітичного забезпечення:

- збір інформації: систематичне і своєчасне збирання митної, економічної та юридичної інформації з різних джерел, таких як митні органи, міжнародні торгові платформи, наукові та аналітичні установи, внутрішні бази даних підприємства.

- обробка та зберігання даних: використання сучасних інформаційних технологій для обробки великих обсягів даних, збереження і архівування інформації, що дозволяє уникнути її втрати і забезпечує швидкий доступ до необхідних даних.

- аналіз інформації: здійснення аналізу зібраної інформації з метою виявлення тенденцій, оцінки ризиків, прогнозування змін у митному середовищі та виявлення можливих варіантів для оптимізації митних витрат. Це може включати аналіз митних тарифів, механізмів декларування, митних пільг та інших аспектів.

- підготовка звітності та рекомендацій: на основі отриманих результатів аналізу розробка аналітичних звітів, рекомендацій для керівництва та інших зацікавлених осіб з метою оптимізації митної діяльності та прийняття управлінських рішень.

3. Цифровізація. Автоматизація процесів збору та обробки даних, впровадження сучасних ІТ-рішень, таких як електронні митні декларації, автоматизовані системи для управління ризиками та програмні засоби для аналізу митних даних, значно підвищує ефективність митної діяльності підприємств. Інтеграція інформаційних систем з митними органами також забезпечує швидший обмін даними та знижує кількість помилок при виконанні митних процедур.

4. Прогнозування митних ризиків. Оцінка ймовірності виникнення митних порушень, визначення потенційних фінансових та репутаційних ризиків для підприємства, що можуть виникнути через недотримання митних вимог. На основі цих прогнозів підприємства можуть розробляти стратегії для зменшення ризиків, до прикладу, через зміцнення внутрішнього контролю, тренінги для персоналу або співпрацю з митними органами.

5. Економічна безпека. Своєчасне виявлення та усунення потенційних загроз у митній сфері шляхом регулярного моніторингу змін у митному законодавстві та зовнішньоекономічній політиці, підприємства можуть своєчасно адаптувати свої операції до нових умов, забезпечуючи таким чином стабільність і конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення є ключовим інструментом в управлінні митною діяльністю підприємств, забезпечуючи не тільки відповідність митним вимогам, а й підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Інформаційно-аналітичне забезпечення митної діяльності підприємств є важливою складовою системи управління, яка сприяє оптимізації митних процедур, зниженню ризиків, підвищенню ефективності зовнішньоекономічної діяльності та забезпеченню економічної безпеки підприємства. Складові елементи такого забезпечення є різноманітними та взаємопов'язаними шляхом виконання певних етапів при його формуванні, зумовлюючи комплексний підхід до митного управління.

На етапі 1 відбувається збір інформації як процес систематичного отримання даних з різних джерел (рис. 1.1), що дозволяють підприємствам дотримуватись митних вимог і здійснювати ефективну зовнішньоекономічну діяльність.

Рис 1.1 Джерела інформації

Інформація, яка надходить до інформаційної бази підприємства може мати юридичний характер (дані про митні вимоги, угоди, нормативно-правові акти), економічний (про зовнішньоекономічну діяльність, митні тарифи, валютні курси) та технічний (про логістичні процеси, митне оформлення). Дані можуть надходити через системи автоматизації, електронні бази даних, митні платформи, безпосередню взаємодію з митними органами (рис. 1.2).

На етапі 2 здійснюється обробка та зберігання даних для забезпечення ефективного доступу до інформації, її аналізу та подальшого використання в процесі митної діяльності підприємства. Здійснюється систематизація та структуризація отриманої інформації, її перевірка на коректність та відповідність актуальним вимогам митного законодавства шляхом використання сучасних програмних засобів для автоматичної обробки й коригування даних. Зберігання даних здійснюється в електронних архівах і базах даних, які повинні мати систему резервного копіювання та захисту інформації.

Рис 1.2 Джерела інформації щодо митної діяльності підприємства

На 3 етапі проводять аналіз інформації шляхом обробки зібраної та збереженої інформації для виявлення тенденцій, проблем і можливостей, що дозволяє підприємствам оптимізувати митні процедури та мінімізувати ризики. Аналітичні процедури здійснюють кількісними методами (статистичний аналіз, порівняння даних, прогнозування) і якісними (експертні оцінки, аналіз зовнішнього середовища, ситуаційні аналізи тощо). Отримані результати аналізу варто використовувати для прогнозування митних тенденцій, зокрема, зміни в митному тарифі, в правилах ввезення та вивезення товарів, врахування умов міжнародних торгових угод, які можуть

впливати на митну політику. Також, доцільно аналізувати критерії митних ризиків: ризик штрафів за порушення митних правил, ризик затримок через неправильне оформлення товарів, ризики, пов'язані з неточностями в деклараціях, або з порушенням митного законодавства країни-партнера.

На етапі 4, виконується підготовка звітності для внутрішніх і зовнішніх (митних органів, фінансових установ, аудиторів). користувачів, як основи для прийняття управлінських рішень з детальними даними про стан митної діяльності, виявлені порушення, можливі ризики, а також надаються рекомендації щодо покращення процесів митного оформлення.

Усі етапи здійснюються в автоматизованому середовищі шляхом інтеграції інформаційних систем для збору, обробки та обміну інформацією з метою зменшити навантаження на персонал, мінімізувати людський фактор, а також скоротити час, необхідний для виконання митних процедур. Автоматизовані системи дедалі більше стають інтегрованими і з митними органами для забезпечення оперативного обміну даними при електронному декларуванні, моніторингу вантажів, управлінні митними ризиками.

Інформаційно-аналітичне забезпечення митної діяльності підприємств сприяє дотриманню митних норм та є підґрунтям в прийнятті стратегічних управлінських рішень для підприємства, зокрема, побудова оптимальних логістичних шляхів доставки товарів, аналіз митних ставок і пільг, а також вибір країн для співпраці. Наявність на підприємстві спеціалізованих програмних засобів дозволяє, на основі проведеного аналізу великих даних, формулювати рекомендації для керівництва підприємства. При цьому, варто оцінювати співставлення можливих ризиків та вигод, що допомагає уникнути негативних наслідків для підприємства, таких як митні штрафи чи недотримання норм законодавства.

Отже, розглянуті вище компоненти інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства взаємопов'язані між собою і формують цілісну систему, спрямовану на ефективне управління митними

процесами, оптимізацію витрат і підвищення економічної безпеки підприємства.

1.2 Формування інформаційних потоків митної діяльності підприємств

Формування інформаційних потоків на будь-якому підприємстві є необхідним процесом у створенні затребуваної інформаційно-аналітичної системи, яка виконує оперативний і коректний обмін даними між усіма підрозділами та зовнішніми контрагентами митної діяльності. Інформаційні потоки визначають яку «впорядковану кількість інформаційних документів, що циркулюють в інформаційній системі» [11]. Більш широко дане поняття розкриває Г. Руденко, як «фізичне переміщення інформації між співробітниками підприємства або між підрозділам враховуючи зв'язки із зовнішнім середовищем його діяльності (мікросередовище: постачальники, партнери-виробники, посередники-збутовики, транспортні організації, споживачі, конкуренти; макросередовище: політична ситуація, економічна ситуація, науково-технічний прогрес, демографічна ситуація, культура, екологічна ситуація, міжнародні події)» [40].

Інформаційні потоки сформовані за даними митної діяльності підприємства характеризують динамічний обмін даними між усіма учасниками процесу митного супроводження зовнішньоторговельних операцій та виконання митних процедур. Основна мета щодо управління інформаційними потоками полягає у забезпеченні ефективного обміну інформацією між учасниками митної діяльності та зменшення кількості помилок у процесах митного оформлення.

Формування інформаційних потоків може варіюватись залежно від типу підприємства, його організаційної структури, специфіки діяльності, вимог до митної, фінансової та іншої звітності, що зумовлює появу низки підходів до їх створення (рис. 1.3).

Рис. 1.3 Підходи до формування інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємств

Процесний підхід передбачає орієнтацію на ключові бізнес-процеси підприємства, тому формування інформаційних потоків відбувається за основними процесами, які вимагають здійснення обміну інформацією між підрозділами, а також визначення точок перетину інформаційних потоків у межах цих процесів. Такий підхід передбачає моделювання бізнес-процесів, коли описують основні бізнес-процеси підприємства (наприклад, закупівля, виробництво, логістика, митне оформлення, продаж) і встановлюють які дані мають бути передані в рамках цих процесів. Встановлення взаємодії між структурними підрозділами для забезпечення своєчасного передавання інформації та забезпечення безперервності процесу визначає координація потоків. При цьому, для автоматизації процесів та зменшення людського фактору у формуванні і передачі інформаційних потоків за сучасних умов, рекомендовано використання ERP-систем (Enterprise Resource Planning).

Функціональний підхід ґрунтується на формуванні інформаційних потоків за кожним окремим функціональним підрозділом підприємства (рис. 1.4) визначення ключових потреб усіх функціональних одиниць, наприклад, фінансового чи кадрового департаменту, митного департаменту тощо.

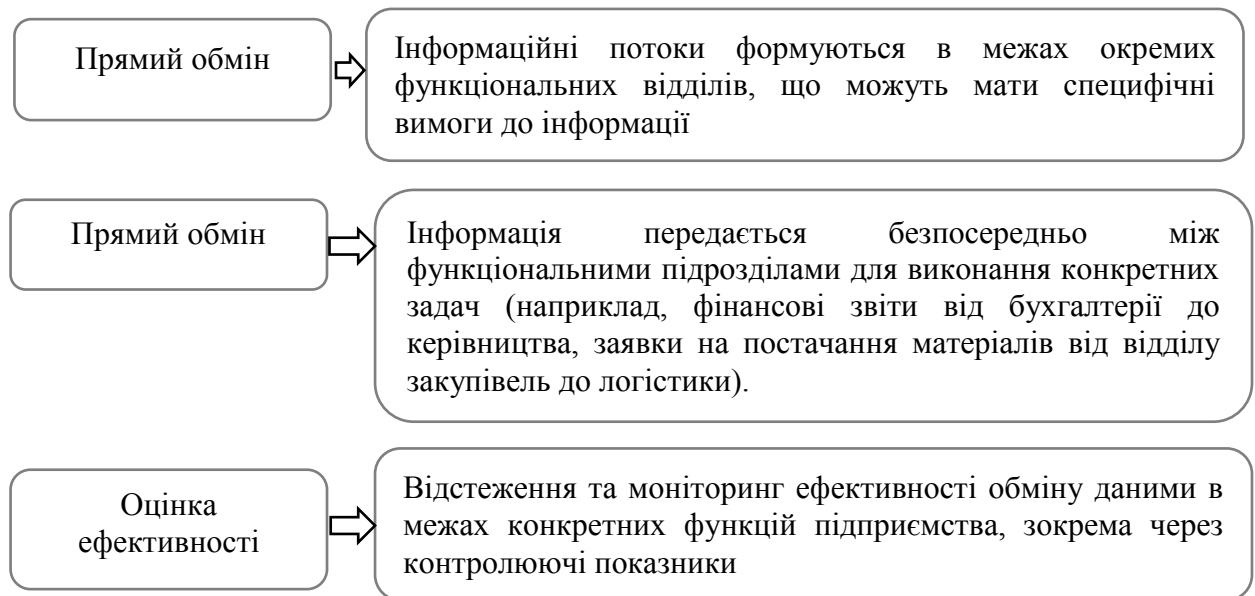

Рис. 1.4 Формування інформаційних потоків за функціональним підходом

При застосуванні інтеграційного підходу створюється єдина інформаційна база до якої надходять усі інформаційні потоки підприємства шляхом інтеграції внутрішніх інформаційних систем, а також системи комунікації із зовнішніми контрагентами.

Єдиними інформаційними платформи виступають інтегровані програмні рішення, зокрема: ERP-системи та CRM-системи (Customer Relationship Management), які забезпечують обмін даними між усіма структурними підрозділами та зовнішніми партнерами (постачальниками, митними органами, клієнтами). Такі платформи дозволяють здійснювати безперебійний обмін даними в реальному часі з мінімальними затримками та помилками, синхронізуючі дані автоматично, у всіх підрозділах підприємства, уніфікуючи існуючі інформаційні потоки.

Модульний підхід визначає формування інформаційних потоків використовуючи окремі модулі або компоненти, які виконують чітко встановлені функції/ завдання в межах підприємства. Кожен модуль містить закріплену за ним інформаційну структуру, але взаємодія з іншими модулями забезпечується шляхом встановлення каналів обміну даними. Кожен

визначений модуль виконує певну задачу (наприклад, модуль для митного оформлення товарів, модуль для бухгалтерії, модуль для закупівель). З одного боку модулі функціонують автономно, з іншого, вони пов'язані інтегрованими каналами для обміну наявною інформацією, що дозволяє досягти узгодженості за усіма бізнес-процесами підприємства. Модульний підхід передбачає не складну адаптацію до змін у структурі підприємства або зовнішньому середовищі, забезпечуючи додавання або зміну модулів не порушуючи цілісності загального процесу.

Канальний підхід дозволяє використовувати спеціальні визначені канали для передавання інформації залежно від змісту даних, рівня їх конфіденційності або необхідності моніторингу за переданням та орієнтований на поділ інформаційних потоків за рівнем важливості й релевантності даних. При цьому, менеджментом обирається рівень конфіденційності: які потоки мають передаватися через зашифровані канали, а які через відкриті або більш доступні засоби зв'язку. Контроль доступу до інформації здійснюється через обмеження доступу до «вразливої» інформації, що дозволяє упереджувати витіки даних або зловживання їх використання. Використовуються технології захисту інформації для забезпечення конфіденційності, цілісності й доступності даних при їх передачі.

Комунікаційний підхід передбачає використання міжособистісної комунікації та сучасних засобів передавання даних при формуванні інформаційних потоків, взаємодіючи через корпоративні чат-системи, електронні листи, наради та інші канали комунікації. За такого підходу визначаються основні канали комунікації для кожного типу інформації, забезпечується миттєвий обмін даними між обраними учасниками бізнес-процесів через побудовані комунікаційні платформи, що дозволяє зменшувати час на прийняття рішень. Такі комунікації є ефективними при

використанні сучасних технологій для спрощення обміну даними та підвищення транспарентності в процесах комунікації.

Підходи до формування інформаційних потоків на підприємстві обираються залежно від специфіки бізнесу, обсягів даних (вхідних/вихідних), вимог до ефективності інформаційних процесів та безпеки інформації. Ефективну інформаційну інфраструктуру на підприємстві дозволяє створювати застосування одного або декількох із описаних вище підходів, що забезпечує високий рівень координації даних, оперативності й безпеки в управлінні внутрішніми та зовнішніми інформаційними потоками. Процес формування та управління інформаційними потоками підприємств для доведення їх ідо різних учасників митної діяльності є необхідним аспектом безпечного виконання митних процедур і забезпечення законності зовнішньоекономічних операцій. Інформаційні потоки в митній діяльності останнім часом, акумулюють великі обсяги даних, які доводиться своєчасно збирати, якісно обробляти, передавати та аналізувати для правильного митного оформлення товарів, виконання митних зобов'язань та оптимізації взаємодії між усіма сторонами зовнішньоекономічної діяльності.

Формування інформаційних потоків щодо здійснення митної діяльності на підприємстві, передбачає налагодження чіткої організації процесів збору, обробки, аналізу та передачі інформації, що має здійснюватися певним структурним підрозділом з відповідальним співробітником. До прикладу, таким підрозділом може бути департамент зовнішньо економічної діяльності або відділ митної справи, який забезпечує процеси створення та ведення інформаційної бази даних з моніторингу товарних потоків по зовнішньоторговельним операціям, дотримання митних процедур і контроль виконання зобов'язань за міжнародними угодами. Будь-яка інформація має підтверджуватись відповідними документами (що підтверджує юридичний факт здійснення операції), зокрема митними деклараціями, міжнародними угодами, інвойсами.

Підрозділ, визначений відповідальним за формування інформаційних потоків, функціонально зобов'язаний складати звітність щодо митної діяльності, яка включає дані про імпорتنі та експортні операції, платежі, виконання митних вимог і відхилення від стандартних процедур та дозволяє визначити ефективність митних процесів, ідентифікувати потенційні ризики та вчасно вживати заходів для їх усунення.

На всіх етапах формування інформаційно-аналітичного забезпечення, зокрема, перевірку відповідності документів, митного оформлення, своєчасність надання звітів і відповідність вимогам законодавства має здійснюватися контроль, бажано із використанням інформаційних систем, які автоматизують процеси обробки даних і аналітичного контролю у реальному часі.

1.3 Закордонний досвід створення інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності

Інформаційно-аналітичні бази, які створюються в митній діяльності підприємств країн Європейського Союзу, забезпечують ефективність і прозорість митних процедур. Інформаційні системи, на основі яких формується база даних, дозволяють автоматизувати процеси митного оформлення, чим зменшити час на підготовку до митного оформлення й контролю, забезпечити зниження адміністративного навантаження та покращити ділову комунікацію між митними органами та підприємствами. Країни ЄС здійснюють зовнішньоторговельні операції в рамках існуючого єдиного митного простору, тому митні системи цих країн інтегровані у загальноєвропейські механізми, що дозволяє оптимізувати процеси трансакцій у зовнішній торгівлі та митних перевірок. Зарубіжний досвід свідчить про врахування економічних традицій, історичних тенденцій та закономірностей, фінансових можливостей, положень державної і митної

міжнародної політики тощо. Інформаційні систем зарубіжних країн, які використовуються в митній діяльності представимо на прикладі країн ЄС.

EU Customs Union Information System (EU CUS) являється базовою інформаційною системою для обміну митними даними в країнах ЄС, котра включає ряд підсистем, які дозволяють виконувати митні процедури, передбачені у єдиному митному просторі. Дана система передбачає подавати митні декларації та документи підприємствами через єдину електронну платформу, яка поєднує митні процедури з іншими державними органами. Усі митні документи (митні декларації, сертифікати та ін.) автоматично передаються й обробляються в системі, що зменшує тривалість проходження митного оформлення та знижує ймовірність помилок. Системою, з боку митних органів, здійснюється повний моніторинг усіх зовнішньо-економічних операцій у режимі реального часу та формуються звіти, потрібні для контролю та аналізу.

Система «New Computerised Transit System» (NCTS) на сьогодні вважається ключовою частиною митної інформаційної інфраструктури ЄС, в контексті управління та моніторингу транзитних перевезень товарів через митні кордони країн ЄС. NCTS дозволяє забезпечувати дієвий контроль за рухом товарів через митний кордон, з можливістю відстежувати перебування вантажів на всіх етапах логістичного ланцюга руху товарів митним органам. Усі створені транзитні декларації подаються у електронному форматі через систему, яка дозволяє зменшити використання паперових документів і спростити процес митного оформлення. Системою передбачено здійснення моніторингу щодо дотримання транзитних умов і формувати звітність для митних органів, що упереджує ризики втрат і забезпечує відповідність митним правилам.

Системою, яка використовується для обробки попередніх декларацій по товарам, які увозяться до ЄС шляхом здійснення попереднього контролю

товарів до моменту їх прибуття на митну територію ЄС є Import Control System 2 (ICS2).

Через цю систему митними органами ЄС здійснюється попередній контроль за товарами на основі даних, отриманих до їх прибуття з метою упередження ризиків та забезпечення безпеки. Для досягнення такого процесу, усі товари, які ввозяться на митну територію ЄС, мають бути попередньо зареєстровані в системі, що дозволяє оптимізувати процеси контролю й зменшити час на митне оформлення. В системі митним органам можна здійснювати постійний моніторинг ввезених товарів, аналізувати потенційні ризики та приймати рішення щодо митних процедур.

Проектом, скерованим на інтеграцію всіх митних й інших адміністративних процесів у єдину платформу є European Union Customs Single Window (EU CSW), за допомогою якого підприємства мають можливість подавати усі передбачені законодавством документи, які пов'язані з митними операціями, через єдину точку доступу. Тобто, EU CSW дозволяє митним брокерам і підприємствам подавати митні декларації та інші супровідні документи, які пов'язані з митними та торговельними операціями на одній електронній платформі. Система передбачає інтеграцію даних не лише митних органів, але й інших державних інституцій, якими здійснюється контроль зовнішньоекономічної діяльності, таких як органи ветеринарного, фітосанітарного контролю тощо. Дана платформа також передбачає подання підприємствами даних в електронному вигляді, що відчутно зменшує адміністративне навантаження та прискорює процес оформлення товарів.

Інтегрована тарифна система ЄС TARIC (Tarif Intégré de la Communauté) забезпечує митний контроль та обробку інформації про тарифи, антидемпінгові мита, квоти, дозволи та обмеження для товарів, які ввозяться або вивозяться на митну територію ЄС. TARIC корисна актуальною інформацією про митні тарифи та обмеження для різних груп товарів, що

важливо для митних органів, брокерів та підприємств, щоб проводити правильне митне оформлення. Система є керівництвом для митних органів у встановленні відповідності товарів нормам і стандартам ЄС, зокрема, вимог щодо захисту здоров'я, навколишнього середовища та безпеки.

REx (Registered Exporter System) здійснює реєстрацію експортерів, яка використовується в ЄС для підтвердження країни походження товарів при експорті до країн, з якими ЄС укладено угоди про вільну торгівлю. Експортери в системі подають заявку на отримання статусу зареєстрованого експортера й отримують можливість без додаткових документів підтверджувати країну походження товарів без потреби подавати додаткові сертифікати походження для кожної партії товару, що спрощує та пришвидшує митний процес. Також, система дозволяє митним органам контролювати правильність встановлення зазначеної країни походження товарів, які вивозяться з ЄС, та забезпечує виконання торговельних угод між країнами.

Отже, в країнах ЄС інтегровані різні інформаційні системи, такі як: EU CUS, NCTS, ICS2, які розроблені з метою забезпечення прозорості, ефективності та безпеки здійснюваних митних процедур. Завдяки їх використанню, митні органи мають можливість в режимі реального часу обробляти великі обсяги даних, зменшувати адміністративне навантаження на підприємства та скорочувати час митного оформлення. Також, упереджується низка митних ризиків та забезпечується максимально точний контроль над зовнішньоекономічною діяльністю, що сприяє розвитку торгівлі між країнами ЄС та іншими країнами.

Цікавим є досвід інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності в США, оскільки їх інформаційні системи передусім скеровані на забезпечення безпеки національних кордонів, покращення ефективності митних процедур та зниження адміністративних витрат для підприємств й державних органів. У США розвинена інфраструктура автоматизації митних

процесів, яка представлена низкою інформаційних систем для обробки потрібних масивів даних, контролю за транспортною логістикою щодо руху товарів та забезпечення відповідності митним вимогам. Основні характеристики інформаційних систем, які використовуються в митній діяльності США узагальнено нижче.

Головною інформаційною системою, яка використовується для обробки митних декларацій і забезпечення управління зовнішньою торгівлею в США є Automated Commercial Environment (ACE). Система є інтегрованою, тому дозволяє митним органам та підприємствам обмінюватися інформацією щодо імпорتنих та експортних операцій, транзиту товарів й митними процедурами. ACE дозволяє підприємствам через єдину платформу подавати: митні декларації, документи про походження товарів, ліцензії та інші супровідні документи, що спрощує процес взаємодії підприємств з митними органами та іншими державними установами, відповідальними за контроль зовнішньоекономічної діяльності.

Система передбачає можливість митним органам США проводити комплексний моніторинг і аналіз зовнішньої торгівлі й забезпечує необхідною звітністю щодо товарообороту, митних платежів та інших показників, для прийняття рішень у сфері економічної безпеки та зовнішньої торгівлі.

Customs-Trade Partnership Against Terrorism (C-TPAT) розроблена з метою забезпечення безпеки міжнародних ланцюгів постачання та торговельних операцій, й використовує профільні інформаційні платформи для взаємодії з учасниками програми та митними органами.

Через програму митні органи США взаємодіють із учасниками (експортерами, імпортерами, логістичними компаніями) для забезпечення безпеки товарів на всіх етапах перевезення, для чого запроваджено протоколи безпеки, а інформація про логістичні процеси надається підприємствами через спеціалізовані інформаційні системи. Оскільки

учасники системи С-ТРАТ отримують доступ до системи обміну даними з митними органами США, є можливим оперативно інформувати про зміни в ланцюгу постачання та перевезенні товарів. Цікавою є пропозиція учасникам програми отримати знижку на митні перевірки, через те, що вони беруть на себе зобов'язання підвищити рівень безпеки у своїй діяльності.

Системою, в якій створено єдину платформу для обміну інформацією сфери митної справи між урядовими органами США та торговельними компаніями, є International Trade Data System (ITDS). В ITDS інтегруються дані з будь-яких можливих джерел, зокрема, митні декларації, сертифікати походження, митні платежі та інші документи. Система створює можливість єдиного вікна для федеральних агентств, дозволяючи об'єднувати всі агентства, котрі здійснюють контроль товарів, в єдину систему. Забезпечується централізоване надходження інформації про імпорт, експорт і транзит товарів, що знижує кількість документів і спрощує митні процедури. У ITDS автоматично передається необхідна інформація між агентствами та підприємствами, чим забезпечується скорочення часу митним органам на обробку заявок та здійснюється більш ефективний контроль за товарооборотом. У цій системі перевірки товарів на відповідність вимогам безпеки, санітарії, фітосанітарії та ін., здійснюються митним органам шляхом інтеграції з іншими системами, такими як ACE, ITDS, що дозволяє виявляти ризики перед в'їздом товарів на митну територію.

Систему Automated Commercial System (ACS) використовують у США для обробки деяких аспектів митної документації та митного оформлення, автоматизуючи деякі митні процедури, такі як оформлення декларацій, оцінка митних платежів і контроль за перевезенням товарів. У системі автоматично здійснюється розрахунок митних зборів і податків на основі поданих даних про товар, що забезпечує можливість здійснювати контроль за митними платежами.

Automated Export System (AES) – система, призначена в США для подання експортних декларацій, у якій експортери подають інформацію про експорт товарів до митних органів США та забезпечується контроль за виконанням експортних операцій. У системі перевіряються експортні декларації на відповідність вимогам ліцензій на експорт або обмеження на товари, які підлягають контролю. AES інтегрована з ACE, що дозволяє митним органам відстежувати товарооборот, пов'язуючи дані з різних джерел.

Розглянуті інформаційні системи митної діяльності в США підвищують ефективність митних процедур та забезпечують високу безпеку і прозорість операцій зовнішньоекономічної діяльності. Представлені системи сприяють покращенню бізнес-клімату, прискоренню процесів митного оформлення і підвищенню рівня контролю над імпортом, експортом й транзитом товарів.

Висновки до розділу 1.

Розглянуто теоретичне розуміння інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства на основі аналізу вітчизняної наукової літератури, й інформаційно-аналітичне забезпечення узагальнено визначено як комплекс процесів, ресурсів та інструментів щодо управління даними, які сприяють прийняттю якісних управлінських рішень у межах підприємства в поточному циклі та забезпеченні стратегічного розвитку.

Зроблено припущення, що інформаційно-аналітичне забезпечення важливий елемент в управлінні митною діяльністю підприємств, сприяючий ефективній взаємодії з державними митними органами, оптимізації митних процедур, підвищенню економічної безпеки та конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх ринках. Через контекст митної діяльності підприємств визначено аспекти управління інформаційного забезпечення:

стратегічний, архітектура інформаційно-аналітичного забезпечення, цифровізація, прогнозування митних ризиків, економічна безпека.

Розглянуті компоненти інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства взаємопов'язані між собою і формують цілісну систему, спрямовану на ефективне управління митними процесами, оптимізацію витрат і підвищення економічної безпеки підприємства.

Формування інформаційних потоків варіюється залежно від типу підприємства, його організаційної структури, специфіки діяльності, вимог до митної, фінансової звітності, що зумовлює вибір підходів до їх створення: процесний, каналний, модульний, функціональний, інтеграційний, комунікаційний. Ефективну інформаційну інфраструктуру на підприємстві дозволяє створювати застосування одного або декількох із описаних підходів, що забезпечує високий рівень координації даних, оперативності й безпеки в управлінні внутрішніми та зовнішніми інформаційними потоками.

Вивчено досвід управління інформаційно-аналітичним забезпеченням в країнах ЄС та США. Інформаційно-аналітичні бази, які створюються в митній діяльності підприємств країн Європейського Союзу, забезпечують ефективність і прозорість митних процедур, дозволяють автоматизувати процеси митного оформлення, чим зменшити час на підготовку до митного оформлення й контролю, забезпечити зниження адміністративного навантаження та покращити комунікацію між митними органами та підприємствами: EU Customs Union Information System (EU CUS), «New Computerised Transit System» (NCTS), Import Control System 2 (ICS2), European Union Customs Single Window (EU CSW), тарифна система ЄС TARIC (Tarif Intégré de la Communauté) та REx (Registered Exporter System).

Інформаційні системи США скеровані на забезпечення безпеки національних кордонів, покращення ефективності митних процедур та зниження адміністративних витрат для підприємств й державних органів. У

США розвинена інфраструктура автоматизації митних процесів, яка представлена низкою інформаційних систем для обробки потрібних масивів даних, контролю за транспортною логістикою щодо руху товарів та забезпечення відповідності митним вимогам: Automated Commercial Environment (ACE), Customs-Trade Partnership Against Terrorism (C-TPAT), International Trade Data System (ITDS), Automated Commercial System (ACS), Automated Export System (AES).

РОЗДІЛ 2.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНФОРМАЦІЙНО-
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА

**2.1 Організаційно-економічна характеристика діяльності
ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»**

ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» розпочало свою діяльність у 1958 р. До повномасштабного вторгнення воно було найбільшим в Україні транспортно-експедиторським суб'єктом господарювання, що мало власну територію зі складськими площами, контейнерний термінал, залізничні під'їзні колії та сучасну техніку для обслуговування процесів транспортування. На кінець 2022 р. підприємство мало зареєстрованого капіталу на суму 16903,00 тис. грн (додаток А). Капітал представлений 520100 простих акцій, номіналом 32,5 грн. Останні акції були випущені у червні 2018 р. Підприємство на сьогодні очолює Генеральний директор – Скарженець Павло Олександрович. 53% усіх акцій акціонерного товариства належить члену Наглядової ради Янду Салману. Інших 47% належать Мільману Андрію Євгеновичу. Організаційна структура досліджуваного підприємства – лінійно-функціональна (рис. 2.1).

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу у звітному році становить – 238 осіб, у порівнянні з 2021 роком середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу зменшилась на 19 осіб. Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом - 53 осіб, у порівнянні з 01.01.2022 роком середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом зменшилась на 24 особи. Фонд оплати праці у звітному періоді складає 12593 тис.грн., у порівнянні з попереднім періодом фонд оплати

праці зменшився на 4052 тис.грн. Зменшення витрат на оплату праці пов'язане із зменшенням обсягів послуг та зменшенням розміру заробітної плати робітникам.

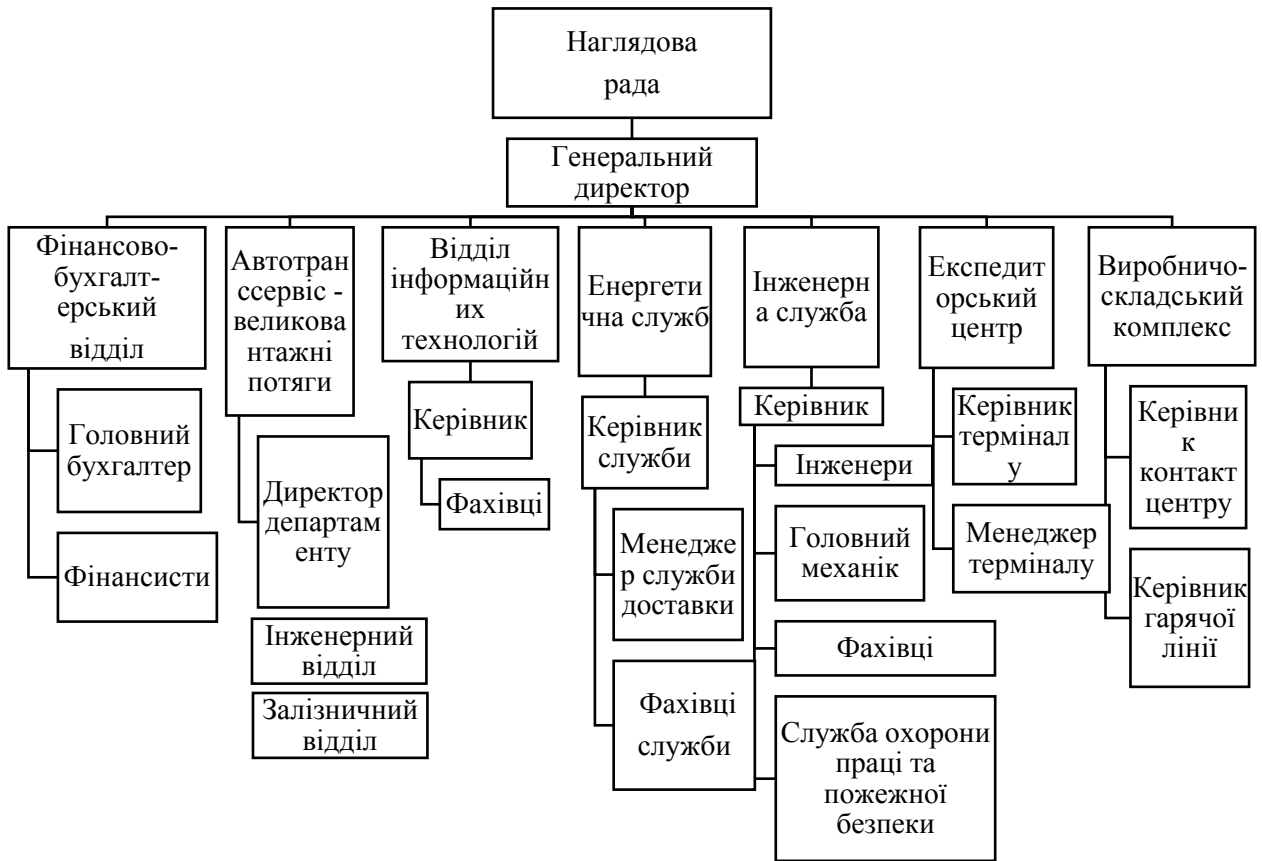

Рис. 2.1. Організаційна структура ПАТ «ЛЛПЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»
Джерело: складено автором [33]

Кадрова політика спрямована на ринкові умови господарювання та її мета полягає в забезпеченні кожного робочого місця, кожної посади персоналом відповідних професій та спеціальностей і належної кваліфікації. Досягнення кінцевої мети кадрової політики передбачає виконання таких основних функцій: розробка і корекція стратегії формування та використання трудового потенціалу відповідно до змін в умовах господарювання; набір та формування необхідних категорій персоналу; підготовка персоналу до відповідної професійної діяльності (виробничо-технічне учнівство, загальна професійна підготовка, підвищення кваліфікації, просування на службі);

оцінка персоналу; мотивація дотримання належного режиму трудової діяльності та високої продуктивності праці; постійний моніторинг безпеки праці; забезпечення соціальної захищеності персоналу.

Основні види послуг, які надаються ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»:

1. Вантажоперевезення автомобільні: експедиторське обслуговування усіх видів вантажів автомобільним транспортом. Для організації перевезень використовується власний автотранспорт. Одними з пріоритетних напрямів перевезень являються перевезення з України в Румунію, Німеччину, Болгарію, Туреччину.

2. Вантажоперевезення морські: послуги з організації вантажоперевезень морським транспортом, що включають: перевалку вантажу в порту (стивидорні роботи, накопичення і зберігання вантажу, сюрвейерские послуги і так далі); безпосередньо морське перевезення вантажу, у тому числі пошук і фрахтування тоннажу. Перевезення залізнодорожнім транспортом. ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» надає повний комплекс послуг з оперативного розрахунку ставок і відправки вантажів по залізниці усіма видами рухомого складу, у тому числі маршрутних, по території України, Європи і в поромному повідомленні (через Варну, Поті), включаючи Закавказзі. За основними видами продукції та послуг товариство у звітному році отримало 10 або більше відсотків доходу, у тому числі обсяги виробництва (у натуральному та грошовому виразі). Сума виручки у звітному періоді складає 118760 тис.грн. Загальна сума експорту послуг у звітному періоді складає 60522 тис.грн. Частка експорту послуг складає 51% від загального обсягу послуг.

3. Послуги складські: на складах ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» є усі необхідні умови для обробки вантажів: власні під'їзні залізничні шляхи здатні одноразово прийняти близько ста вагонів; криті рампи завдовжки 740 погонних метрів, що дозволяють здійснювати вивантаження вагонів в будь-

яку погоду; контейнерний термінал місткістю 3500 TEU з оперативною площею для стафірованя і расстафірованя контейнерів; складські площі 120000 м², митний ліцензійний склад 15500 м²; склад тимчасового зберіганя.

4. Послуги митно-брокерські: митне оформлення здійснюється у рамках єдиної митної політики України і чинного законодавства України про митну справу на основі положень Митного Кодексу України, інших актів законодавства України, а також нормативних документів Державного Митного Комітету України. Особливості транспортуваня вантажів під митним контролем накладають ряд складнощів при самостійному оформленні супровідної документації. Багаторічний досвід роботи в області митного оформлення дозволяє виконувати повний комплекс послуг з митного оформлення вантажів: оформлення і розміщення митних вантажів на складах тимчасового зберіганя і митному ліцензійному складі; брокерське обслуговуваня учасників зовнішньоекономічної діяльності; виготовлення документів і їх електронних зразків, необхідних для митних процедур; підготовка документів для оформлення вантажної митної декларації декларуваня вантажів; здійсненя інших дій, необхідних для митного оформлення і митного контролю, як особа, що має повноваженя відносно декларованого вантажу; забезпеченя сплати митних платежів і інших платежів передбачених митним законодавством України, відносно декларованого вантажу; проходженя митних формальностей, оформлення і узгодженя у функціональних відділах митниці; представлення інтересів клієнтів в митних органах; класифікація товарів відповідно до ТН ЗЕД; розрахунок сум митних платежів; довідкова інформація по ставках митних зборів.

Основними ринками надання послуг є територія України, Європи і в поромному повідомленні (через Варну, Поті). Ризик є об'єктивним елементом підприємницької діяльності, соціально-економічі процеси в країні,

підсилюють вплив ризиків. На підприємстві для мінімізації ризиків здійснюється: диверсифікацію діяльності; фінансово-кредитне забезпечення; страхування. Собівартість наданих послуг з кожним роком зростає за рахунок здорожчення енергоносіїв та податків.

В умовах ринкової економіки, не дивлячись на жорстку конкуренцію на ринку експедиторських послуг ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» зберегло свої позиції та на теперішній час є однією із найбільших в Україні транспортно - експедиторською компанією, що має можливість для обробки широкої номенклатури вантажів на своїх складах, впроваджує нові технології.

Серед основних конкурентних переваг підприємства є швидкість та якість надання послуг у сфері транспорту, вантажного автомобільного транспорту, вантажного морського транспорту, прийнятна цінова політика підприємства, номенклатура послуг, що надаються підприємством, географія обслуговування [33].

Фінансовий стан підприємства характеризує його здатність забезпечувати фінансування власної діяльності. Для аналізу динаміки та структури оборотних активів доцільно звернути увагу на аналітичний баланс, який дає змогу оцінити зміни в активах підприємства та їх вплив на загальну фінансову стабільність ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» (табл. 2.1), використавши дані фінансової звітності (Додатки А-В).

Таблиця 2.1

Структура активів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» у 2021-2022 роках

Показник	2021	Питома вага, %	01.01.2022	Питома вага, %	31.12.2022	Питома вага, %
Необоротні активи, тис. грн	93283,00	75,21	94619,00	76,96	90110,00	66,98
Оборотні активи, тис. грн	30748,00	24,79	28330,00	23,04	44414,00	33,02
Всього, тис. грн	124031,00	100	122949,00	100	134524,00	100

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності

З таблиці видно, що у складі активів підприємства упродовж усього досліджуваного періоду переважають саме необоротні активи. У 2022 році їх вартість скоротилася, що пов'язано із повномасштабним вторгненням РФ та руйнуванням майна підприємства. На кінець 2022 року підприємство більше коштів почало тримати на своїх рахунках, а вартість запасів та необоротних активів суттєво скоротилася (табл. 2.2)

Варто відзначити, що за 2021–2022 рр. відбулося зростання оборотних активів, що вказує на збільшення рівня мобільності активів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС». Проте, доцільно зазначити, що протягом 2021–2022 рр. спостерігаємо зменшення запасів у ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» на більш ніж 40%, зростання дебіторської заборгованості 4,84%

За аналізований період зареєстрований капітал не змінювався, у 2022 р., порівняно з 01.01.2022 р., відбулося збільшення прибутку від діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» з 22141,00 тис. грн до 34114,00 тис. грн.

Таблиця 2.2

Аналіз показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр., тис. грн

Показники	Роки			Відхилення 01.01.2022/ 31.12.2022		Відхилення 01.01.2022/2021	
	2021	01.01.2022	31.12.2022	Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Необоротні активи	93283,00	94619	90110,00	-4509,00	-4,77	1336,00	1,43
Запаси	7 776,00	4 921,00	2 940,00	-1981,00	-40,26	-2855,00	-36,72
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	13 296,00	13 751,00	14416	665,00	4,84	455,00	3,42
Дебіторська заборгованість за розрахунками	507,00	208,00	87,00	-121,00	-58,17	-299,00	-58,97
Інша поточна дебіторська заборгованість	5 512,00	8 874,00	7 644,00	-1230,00	-13,86	3362,00	60,99
Гроші та їх еквіваленти	3 629,00	552,00	19 294,00	18742,00	3395,29	-3077,00	-84,79
Інші оборотні активи	28,00	24,00	33,00	9,00	37,50	-4,00	-14,29
Разом активи	124031,00	122949,00	134524,00	11575,00	9,41	-1082,00	-0,87
Зареєстрований капітал	16903,00	16903,00	16903,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	348,00	348,00	348,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Резервний капітал	1214,00	2016,00	2535,00	519,00	25,74	802,00	66,06
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	21771,00	22141,00	34 114,00	11973,00	54,08	370,00	1,70
Інші довгострокові зобов'язання	19600,00	14000,00	8400,00	-5600,00	-40,00	-5600,00	-28,57
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2461,00	6873,00	18598,00	11725,00	170,60	4412,00	179,28
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1712,00	2832,00	6000,00	3168,00	111,86	1120,00	65,42
Поточна заборгованість за зобов'язаннями:							
товари, роботи, послуги	29 207,00	29 993,00	23 974,00	-6019,00	-20,07	786,00	2,69

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
розрахунками з бюджетом	590	854,00	6115,00	5261,00	616,04	264,00	44,75
розрахунками зі страхування	315,00	331,00	233	-98,00	-29,61	16,00	5,08
розрахунками з оплати праці	522	763,00	792,00	29,00	3,80	241,00	46,17
Інші поточні зобов'язання	29388	25895,00	16 512,00	-9383,00	-36,23	-3493,00	-11,89
Разом пасиви	124031,00	122949,00	134524,00	11575,00	9,41	-1082,00	-0,87

Джерело: сформовано на підставі додатку Б

2.2 Аналіз фінансових показників діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»

Аналіз фінансових показників діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» проведено на основі даних фінансової звітності (Додаток А) з метою з'ясування рівня фінансового стану та оцінки перспектив фінансового розвитку підприємства.

Негативним моментом у діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» є сформована на сьогодні структура капіталу, адже найбільша частка у структурі капіталу належить зобов'язанням, більше 60 % протягом усіх років. Тому, керівництву варто зосередитись на удосконаленні положень фінансової політики щодо управління поточними зобов'язаннями.

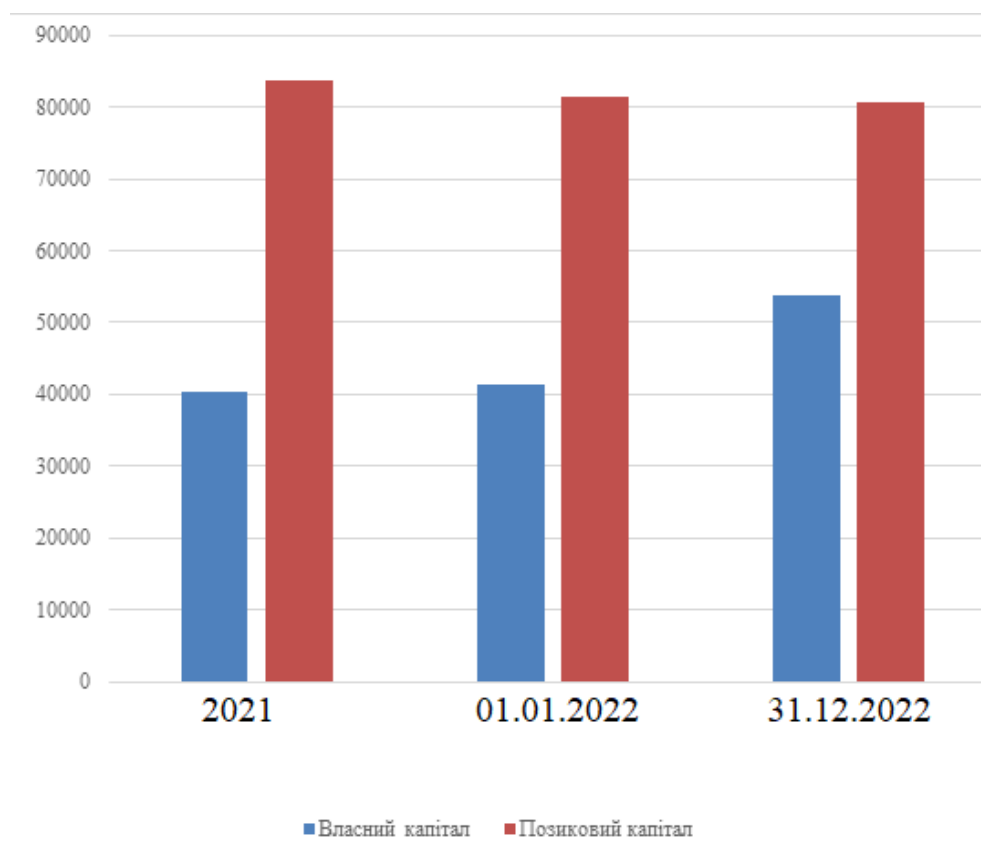

Рис. 2.2. Структура пасивів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» у 2021-2022 роках

Джерело: побудовано автором на підставі фінансової звітності
Підприємство впродовж усього досліджуваного періоду мало прибутки.

Результати аналізу складових формування фінансового результату

ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», що проведений на базі фінансової звітності підприємства, наведений в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка складових формування фінансового результату ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 роки, тис. грн

Показник	2021	01.01.2022	31.12.2022	31.12.2022/ 01.01.2022		31.12.2022/2021	
				+/-	%	+/-	%
Доходи	84779,00	113212,00	123482,00	10270,00	9,07	38703,00	45,65
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	71835,00	92 321,00	86076,00	-6245,00	-6,76	14241,00	19,82
Інші операційні витрати	4 750,00	7 354,00	7 924,00	570,00	7,75	3174,00	66,82
Податок на прибуток	-	-	3232,00	3232,00	-	3232,00	-
Чистий фінансовий результат	802,00	4 172,00	18465,00	14293,00	342,59	17663,00	2202,37

Джерело: складено за даними додатку Б

З таблиці видно, що упродовж 2021–2022 рр. спостерігається стабільне зростання доходів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» – на 31.12.2022 рік порівняно з попереднім періодом вони зросли на 9,07% або 10270 тис. грн, а у порівняно із 2021 роком таке зростання склало 45,65% (38703 тис. грн). При цьому, спостерігається коливання собівартості реалізованої продукції ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» відносно отриманих доходів, тобто відчутних зрушень у співвідношенні даних показників не відбулось. Інші операційні витрати зросли майже на 8% на 31.12.2022 рік, проте їх обсяг порівняно з 2021 р. зріс майже на 67%.

Для розуміння позиції досліджуваного підприємства на ринку також доречно проаналізувати показники прибутковості, результати яких

представлено в таблиці 2.4 і свідчать про позитивну динаміку за усіма видами прибутку підприємства.

Таблиця 2.4

Основні показники прибутковості діяльності
ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.

Показник	2021	01.01.2022	31.12.2022	31.12.2022/ 01.01.2022		31.12.2022/2021	
				+/-	%	+/-	%
Валовий прибуток	6476	16607	32684	26208,00	404,69	16077,00	96,81
Операційний прибуток	802	5540	22879	22077,00	2752,74	17339,00	312,98
Прибуток до оподаткування	802	4172	21697	20895,00	2605,36	17525,00	420,06
Чистий прибуток	802	4172	18465	17663,00	2202,37	14293,00	342,59

Джерело: складено за даними додатку Б

Підсумовуючи вище дослідження, варто відзначити, що упродовж 2021–2022 рр. ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» вело прибуткову діяльність і чистий прибуток підприємства у 2022 р. порівняно з 2021 зріс у 22 рази, що наглядно демонструє рис. 2.3.

За результатами роботи у 2022 році було виплачено дивіденди на загальну суму 6000000 грн, що складає 11.53624 грн на 1 акцію.

У складі операційних витрат у 2022 році найбільшу частку займають матеріальні витрати та інші операційні витрати (рис. 2.4.)

У складі операційних витрат протягом усього досліджуваного періоду зростали лише матеріальні витрати (рис. 2.5). Інші складові операційних витрат продемонстрували спадаючу динаміку у 2022 році, порівняно з 2021 р.

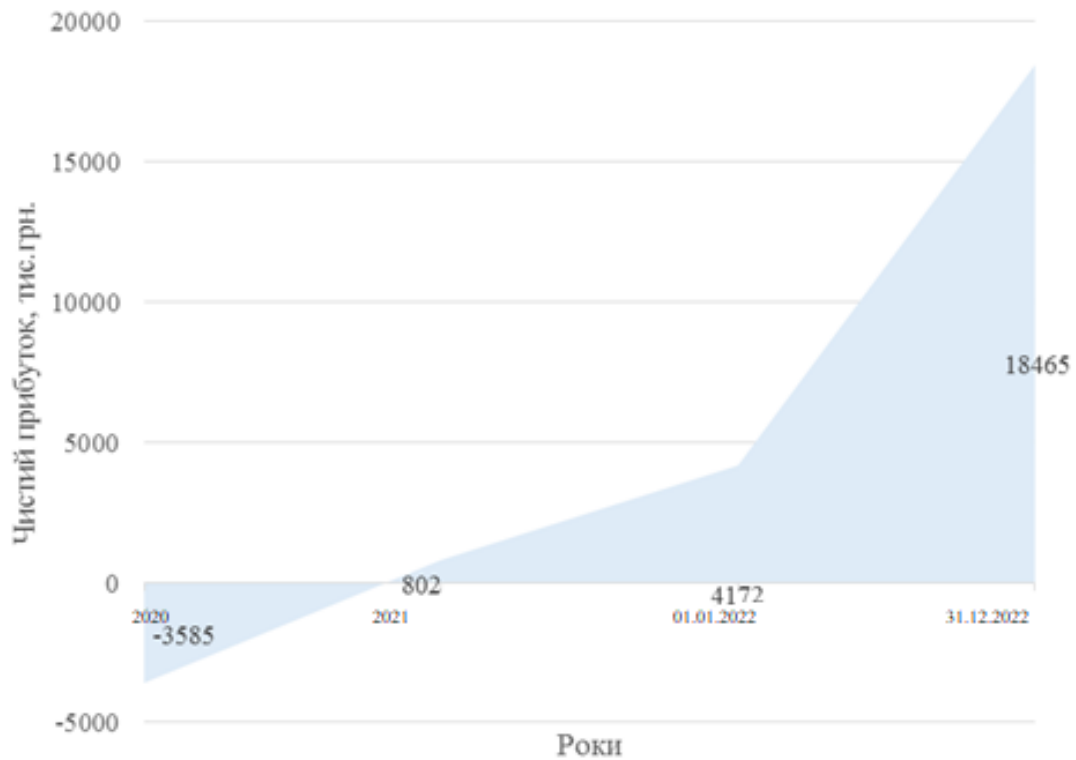

Рис. 2.3. Динаміка фінансових результатів діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» упродовж 2021–2022 рр. (тис. грн)
Джерело: складено за даними додатку Б

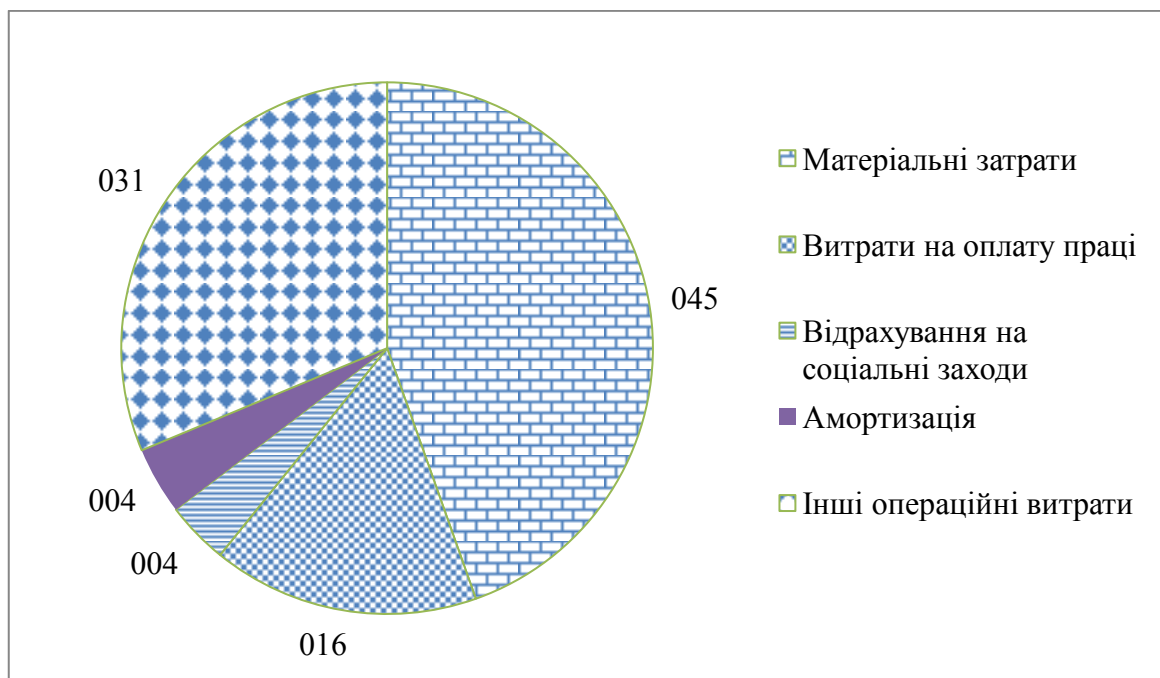

Рис. 2.4. Структура операційних витрат ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» у 2022 рр.

Джерело: сформовано автором

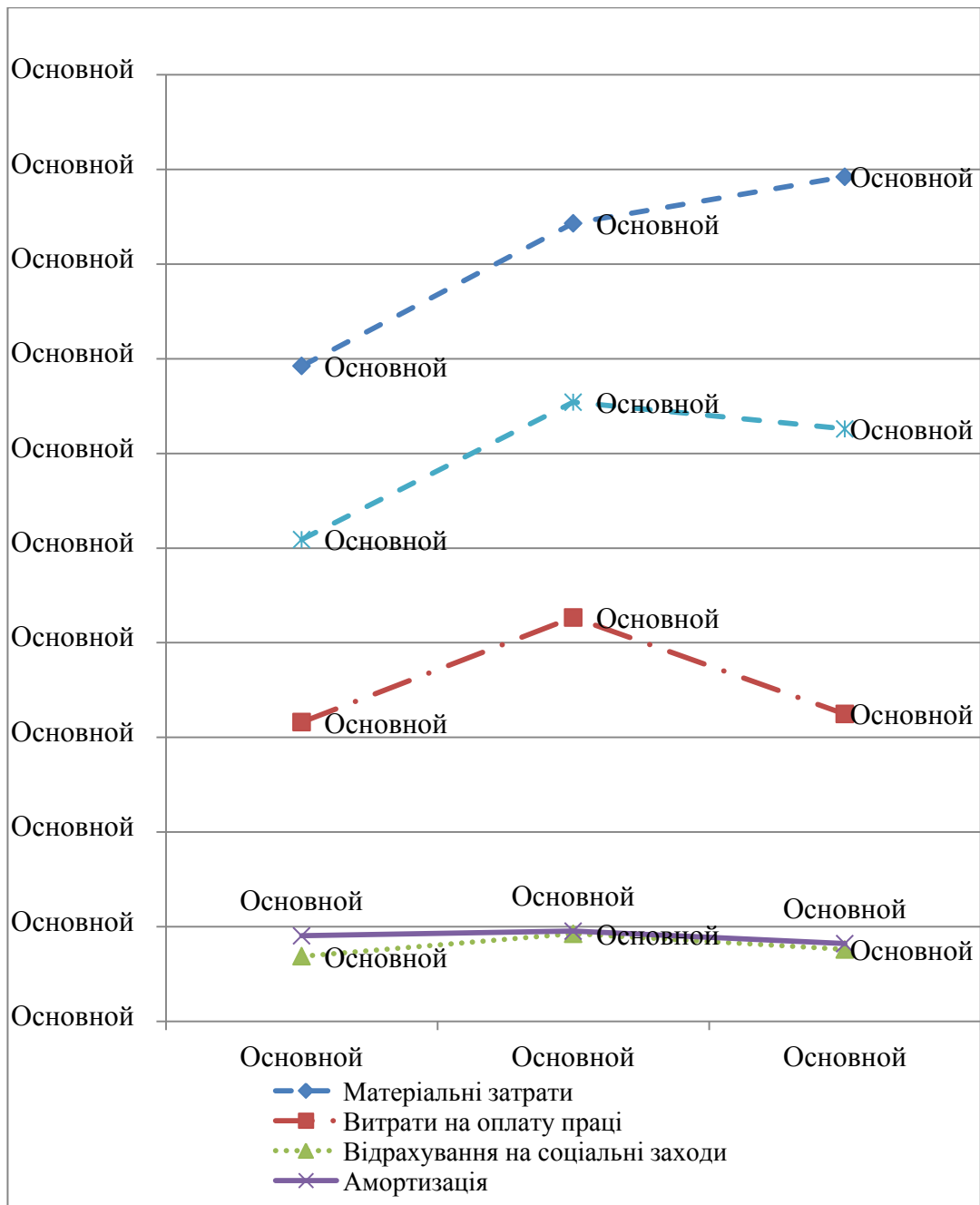

Рис. 2.5. Динаміка складових операційних витрат ПАТ «ІЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Основні економічні показники господарської діяльності підприємства представлені у табл. 2.5.

Основні економічні показники господарської діяльності
ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.

Показники	Роки			Відхилення 31.12.2022 р. до 2021 р.	
	2021	01.01.2022	31.12.2022	+, -	%
1. Чистий дохід (виручка), тис. грн	78311	108928	118760	40449	51,65
2. Валовий прибуток, тис. грн	6476	16607	32684	26208	404,69
3. Чистий прибуток, тис. грн	802	4172	18465	17663	2202,37
4. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	257	249	238	-19	7,39
5. Середньорічна вартість активів, тис. грн:	121736	123490	128736,5	7000,5	5,75
в т. ч. необоротних	94142	93951	92364,5	-1777,5	-1,89
оборотних	27594	29539	36372	8778	31,81
6. Фондовіддача, тис. грн/ тис. грн	0,83	1,16	1,29	0,45	54,57
7. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об. в рік	2,84	3,69	3,27	0,43	15,05
8. Продуктивність праці, тис. грн/ чол.	304,71	437,46	498,99	194,28	63,76

Джерело: сформовано автором

Так, упродовж 2021–2022 рр. спостерігаємо збільшення доходу (виручки) ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» на 40449 тис. грн або на 51,65%, що вплинуло на зростання валового прибутку підприємства на 26208 тис. грн або більш ніж 4 рази. Середньооблікова чисельність працівників ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» упродовж 2021–2022 рр. скоротилася на 19 осіб, що спричинило зростання продуктивності праці на 63,76 %. Позитивним моментом у діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» стало зростання середньорічної вартості активів на 7000,5 тис. грн або на 5,75%, що відбулося за рахунок збільшення обсягу оборотних активів підприємства на 8778 тис. грн або на 231,81% та скорочення необоротних активів на 1777,5 тис. грн або на 1,89%. Фондовіддача ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр. зросла на 0.45 тис. грн / тис. грн або на 54,579%, що вказує на зростання вартості випущеної продукції у вартісному виразі до середньорічної вартості основних виробничих фондів. Коефіцієнт оборотності оборотних

активів у ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр. зріс на 0,43 об. в рік та на 15,05%, що пов'язано із одночасним зростанням обсягу обороту підприємства до середньорічної величини сумарних активів.

Оцінка платоспроможності підприємства представлена у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка показників платоспроможності
ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 01.01.2022 р. до 2021 р.		Відхилення 31.12.2022р. до 2021 р.	
		2021	01.01.2022	31.12.2022	+/-	%	+/-	%
1.	Автономії	0,324	0,337	0,401	0,01	93,82	0,06	18,97
2.	Фінансової залежності	2,083	1,969	1,496	-0,11	84,56	-0,47	-24,04
3.	Фінансової стійкості	0,482	0,451	0,463	-0,03	83,41	0,01	2,76
4.	Маневреності власного капіталу	-0,831	-0,947	-0,516	-0,12	103,92	0,43	45,51
5.	Покриття боргів власним капіталом	0,367	0,347	0,551	-0,02	84,68	0,20	58,56
6.	Поточної заборгованості	0,518	0,549	0,537	0,03	96,14	-0,01	-2,27
7.	Стійкості фінансування	0,482	0,451	0,463	-0,03	83,41	0,01	2,76

Джерело: сформовано автором

Протягом 2021–2022 рр. коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) в ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» збільшився на 0,06, але не відповідав нормативному значенню, що пов'язано із зростанням зобов'язань підприємства. Упродовж 2021–2022 рр. коефіцієнт фінансової залежності в ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» зменшувався, що пов'язано із зростанням суми власного капіталу і зменшенням довгострокових зобов'язань підприємства. Коефіцієнт маневреності власного капіталу за 2021–2022 рр. зріс на 0,43, або на 45,51%, однак бачимо, що фінансування необоротних активів підприємства здійснюється за рахунок використання позикових коштів

підприємства. Частка поточних боргів підприємства протягом усього досліджуваного періоду перевищує 50%.

Оцінка показників ділової активності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» представлена у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників ділової активності
ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.

Назва показника	Формула для розрахунку	01.01. 2021	01.01.2022	31.12.2022	2022 / 2021 рр.
1	2	3	4	5	6
Оборотність дебіторської заборгованості	Виручка від реалізації / Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	6,38	8,23	8,57	2,19
Оборотність кредиторської заборгованості	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	1,32	1,68	1,71	0,39
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	Кількість днів у періоді / Оборотно-кредитний показник дебіторської заборгованості	57	44	43	-14
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	Кількість днів у періоді / Оборотно-кредитний показник кредиторської заборгованості	276	217	213	-63
Оборотність активів	Виручка від реалізації / Середньорічна вартість активів	0,70	0,92	0,96	0,26
Оборотність товарно-матеріальних запасів	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічна вартість товарно-матеріальних запасів	10,90	23,01	42,00	31,10

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	Кількість днів у періоді / Оборотність товарно-матеріальних запасів	33	16	9	-24
Тривалість операційного циклу, днів	Період погашення дебіторської заборгованості + Період обороту товарно-матеріальних запасів	90	60	52	-38
Тривалість фінансового циклу, днів	Період погашення дебіторської заборгованості + Період обороту товарно-матеріальних запасів - Період погашення кредиторської заборгованості	-186	-157	-161	25

Джерело: сформовано автором

На кінець 2022 р., порівняно з початком 2021 р., спостерігаємо зменшення періоду погашення дебіторської заборгованості на 14 днів, що пов'язано із зростанням оборотності дебіторської заборгованості на 2,19 та зменшення періоду погашення кредиторської заборгованості на 63 дні, що відбулося у зв'язку зі зростанням оборотності кредиторської заборгованості на 0,39. Зростання оборотності запасів на 31,10 призвело до скорочення періоду їх обертання на 24 дні за рік. Тривалість операційного циклу в цілому по підприємство за аналізує мий період зменшилася на 38 днів.

Для оцінки ефективності формування доходу від реалізації продукції у системі управління господарською діяльністю ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» проведено розрахунок основних показників рентабельності підприємства (табл. 2.8).

Динаміка показників рентабельності ПАТ
«ІЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр.

Назва показника	Формула для розрахунку	01.01.2021	01.01.2022	31.12.2022	2022 / 2021 рр.
Рентабельність активів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів	0,01	0,03	0,14	0,13
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середньорічна вартість власного капіталу	0,05	0,10	1,71	1,66
Рентабельність продажу	Операційний прибуток / Чиста виручка	0,01	0,005	0,19	0,18
Рентабельність необоротних активів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість необоротних активів	0,01	0,04	0,20	0,19
Рентабельність оборотних активів	Операційний прибуток / Середньорічна вартість оборотних активів	0,03	0,14	0,51	0,48

Джерело: складено автором

Отже, упродовж 2021–2022 рр. спостерігаємо зростання всіх розрахованих показників рентабельності в ПАТ «ІЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», що пов'язано із стрімким зростанням величини чистого прибутку підприємства. У 2022 р., порівняно з 2021 р., відбулося зростання рентабельності активів на 13%, рентабельність власного капіталу зросла на 1,66, рентабельність продажу збільшилася на 18%, рентабельність необоротних і оборотних активів збільшилася на 19% та 48% відповідно.

Для аналізу конкурентоспроможності підприємства проведемо його SWOT-аналіз (табл. 2.9).

SWOT-аналіз ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Досить велика частка державних закупівель. 2. Постійні клієнти 3. Достатньо розвинена комерційна інфраструктура. 4. Розвиток бізнес-будівництва	1. Недостатній рівень обізнаності персоналу. 2. Висока собівартість послуг 3. Не досить добре розвинута логістика
Можливості	Загрози
1. Розширення інфраструктури 2. Поява бюджетних матеріалів. 3. Скасування візового режиму з країнами ЄС.	1. Підвищення курсу іноземних валют. 2. Підвищення цін на паливо. 3. Економічна криза. 4. Воєнний стан.

Джерело: складено автором

На основі отриманих результатів аналізу, можна визначити такі напрями, які потребують удосконалення для покращення управління інформаційним забезпеченням митної діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»:

- 1) подальший розвиток логістичної інфраструктури з оптимізацією процесів;
- 2) розвиток нових логістичних напрямків;
- 3) підвищити показники ефективності використання необоротних активів;
- 4) професійний розвиток персоналу з підвищенням його кваліфікації;
- 5) пошук джерел фінансування для розширення спектру послуг;
- 6) виходити на нові ринки збуту послуг.

2.3 Аналіз ефективності інформаційного забезпечення митних процесів

Важливим аспектом досягнення ефективності митної діяльності на підприємстві є оцінка якості та повноти інформаційного забезпечення митних операцій за певний період, оскільки від своєчасності, точності й релевантності наданої інформації залежить якість виконання митних процедур, забезпечення

економічної безпеки та відповідність митним вимогам. Для виконання такої оцінки використовується низка методичних підходів, які дозволяють визначити достатність інформації й оцінити її якість, точність, повноту та відповідність вимогам митних стандартів і процедур. В економічній літературі розглядають такі основні методичні підходи до оцінки якості та повноти інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємстві:

1. Метод порівняльного аналізу інформаційних потоків, за яким порівнюють фактичні дані про митні операції з вимогами нормативно-правових актів або наявними стандартами інформаційного забезпечення. Оцінка здійснюється шляхом порівняння даних, переданих підприємствами та митними органами, з офіційно затвердженими вимогами та процедурами.

При аналізі відповідності оцінюється, чи відповідає подана інформація законодавчим вимогам та внутрішнім регламентам митних органів, чи достатніми й необхідними є дані для здійснення митного оформлення (наприклад, опис товару, код товару, вартість, країна походження). Також порівнюються обсяги та формат представленої інформації з вимогами нормативних актів щодо повноти та структури митних декларацій. Даний метод дозволяє встановити наявність недоліків (недостовірні дані, відсутні документи), які зумовлюють затримки або порушення митних процедур.

2. Метод індексів якості інформації ґрунтується на використанні кількісних показників для оцінки таких характеристик інформації: точність, повнота, доступність та актуальність. Для кожної характеристики розробляються відповідні індекси, які дозволяють оцінити комплексно якість інформаційного забезпечення митних операцій.

Індекс «точності» дозволяє встановити, наскільки точними є дані про митну діяльність підприємства, що впливає на правильність розрахунку митних зборів, ставок і податків. Індекс «повноти» оцінює, наскільки повно подається інформація для забезпечення здійснення митних процедур на підприємстві, зокрема, чи містить митна декларація всі необхідні документи та відомості для правильного оформлення. Індекс «доступності» дозволяє оцінити, наскільки

швидко митні органи та підприємство можуть отримати доступ до інформації для прийняття рішення. Індекс «актуальності» визначає, наскільки актуальна інформація для здійснення митних операцій, зокрема, враховують дані останні зміни в митному законодавстві.

3. Метод аналізу ризиків, є вкрай важливим за сучасних умов, оскільки оцінює ймовірність виникнення помилок або порушень в інформації, яка подається митними декларантами та іншими учасниками митних процедур та дозволяє встановити рівень ризику щодо помилкового оформлення митних операцій. На першому етапі ризики оцінюються на основі інформаційних дефектів, тобто використовуються різні показники для визначення ймовірності надходження не повної інформації, неточної або не актуальної, що призведе до порушення митних процедур або затримок. Цікавим є можливість моделювати ризики, створюючи моделі, які враховують ймовірні порушення та помилки в митних деклараціях, а також ймовірні наслідки для митних процедур, склад яких представимо схематично на рис. 2.6.

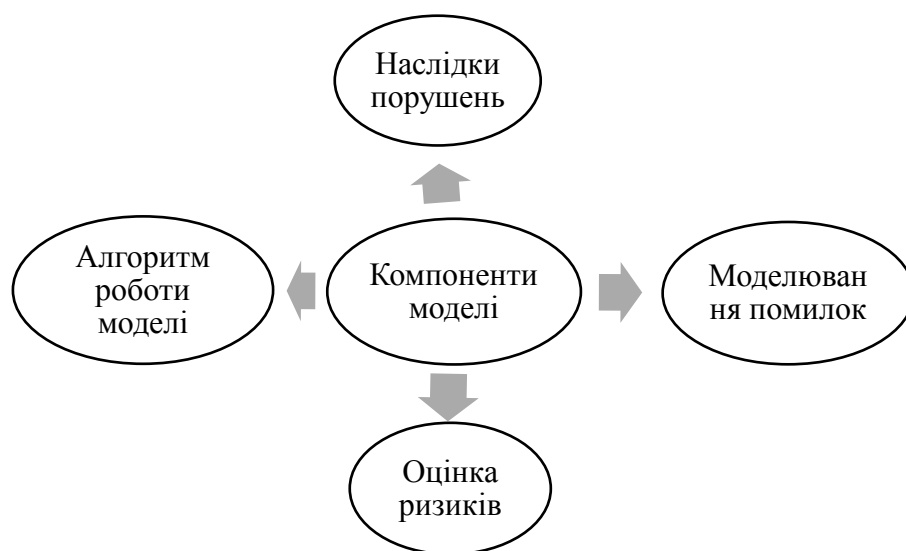

Рис. 2.6. Компоненти моделі ризиків митних процедур

Джерело: сформовано автором

При оцінці ризиків використовуються статистичні методи та аналітичні процедури для прогнозування можливих помилок або порушень у митних

деклараціях. Оцінка ризику ґрунтується на таких чинниках: існуюча історія порушень по підприємству, класифікаційний вид товару, країна походження товару, митна вартість, категорія декларанта (досвідчений чи новий), наявні спеціальні дозволи чи ліцензії.

Моделювання помилок створюється для кожного потенційного порушення, для визначення ймовірних наслідків митного процесу, наприклад, затримки митного оформлення, штрафи, додаткові перевірки або відмова в митному оформленні. При цьому варто зпрогнозувати визначення наслідків порушень за певним ступенем серйозності – неточності в описі товару, незначні помилки в митній вартості, відсутність незначних документів або навмисне заниження митної вартості, неправдиві відомості щодо країну походження товару, недекларування окремих товарів або компонентів товару, фальшиві сертифікати та інші серйозні порушення, що можуть призвести до великих штрафів і затримок.

Алгоритм роботи моделі оцінки ризиків розпочинається з підготовка даних, коли митна декларація, надана підприємством, автоматично передається до системи для перевірки. Надалі за допомогою аналітичних моделей система оцінює, чи є ймовірність того, що в декларації можуть бути помилки або порушення. На основі отриманих метрик, здійснюють прогнозування наслідків та приймають відповідні рішення.

Окремо оцінюються наслідки порушень, які можуть призвести до різних наслідків для митних процедур: затримки в оформленні, штрафи і санкції, оперативний моніторинг.

Отже, моделі, які оцінюють ймовірні порушення та помилки в митних деклараціях, дозволяють автоматизувати процеси митного контролю, підвищити ефективність митних процедур, знизити рівень помилок і мінімізувати ризики.

Аналіз ефективності інформаційного забезпечення митних процесів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», яке здійснює зовнішньоекономічну діяльністю (експорт, імпорт), передбачає оцінку роботи ключових підрозділів:

відділу зовнішньоекономічної діяльності, фінансово-бухгалтерського відділу та виробництва – експедиторського та виробничо-складського центрів.

Відділ зовнішньоекономічної діяльності має на меті здійснювати управління митними процедурами, координувати логістичні операції, забезпечувати дотримання митних вимог та своєчасне оформлення документів. Якісне формування інформаційного забезпечення в автоматизованому середовищі в цьому відділі сприяє своєчасній обробці митних декларацій та відстеження транспортних ланцюгів, що дозволяє зменшити помилки та пришвидшити процес оформлення. Оцінюючи ефективність формування інформаційних потоків у даному відділі, варто перевіряти точність і своєчасність надходження даних, а також відповідність затвердженим наявним митним регламентам. Ефективність можна оцінювати за показниками швидкості оформлення документів, зменшення кількості помилок та штрафів, своєчасності передавання документів зовнішнім і внутрішнім учасникам комунікації.

Фінансово-бухгалтерський відділ здійснює контроль фінансових потоків, розрахунків із постачальниками та покупцями, планує бюджет зовнішньоекономічних операцій. У даному відділі генеруються інформаційні потоки, які характеризують експортно-імпорту діяльність за низкою фінансових показників (кількісних і якісних), електронні документи, які передаються між підрозділами, забезпечують прозорість фінансових операцій та відповідність фінансовим вимогам міжнародних угод (контрактів). Основними критеріями ефективного інформаційного забезпечення є своєчасність, повнота і достовірність даних фінансово-бухгалтерського відділу, що зумовлює отримання точних фінансових прогнозів, швидку обробку платежів та зменшення фінансових ризиків.

Експедиторський та виробничо-складський центри координують виробничі процеси із інформаційними потребами зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення відповідності послуг вимогам митних процедур. Внутрішні документи, які формуються на етапах планування, виробництва та

контролю якості, забезпечують оперативність у реагуванні на вимоги ринку та зміну виробничих бізнес-процесів у відповідь на зовнішні запити. Оскільки усі підрозділи формують внутрішні документи в електронному вигляді, це сприяє швидкому обміну інформацією та зменшенню ризику втрати даних, отже автоматизація цього процесу дозволяє уникати дублювання інформації та прискорює ухвалення рішень.

Рис 2.7.

Взаємозв'язок інформаційних потоків в системі управління інформаційним забезпеченням на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»

Джерело: сформовано автором

Представлений алгоритм формування взаємозв'язків інформаційних потоків в системі управління інформаційним забезпеченням на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» узгоджує процеси надходження даних, їх обробки, аналізу й контролю каналів надходження інформації та є підґрунтям створення якісної інформаційної системи при прийнятті рішень управління митною діяльністю підприємства.

Формування інформаційного забезпечення митної діяльності підприємства варто оцінювати через створений інтегрований механізм (рис. 2.8.), який має комплексний характер і реалізується через такі ключові елементи:

1. Організаційна структура. Розподіл функціоналу між відділами, які забезпечують митну діяльність, включаючи облік, логістику та зовнішньоекономічні операції.

2. Технічна база. Використання автоматизованих інформаційних систем для збирання, обробки та передавання даних між підрозділами та державними митними органами.

3. Регламент інформаційних потоків. Встановлення процедур створення, передачі та контролю документів, зокрема митних декларацій, міжнародних контрактів, звітів.

4. Аналітична підтримка. Застосування методів аналізу даних для оцінки ефективності митних операцій та їх впливу на фінансовий стан підприємства.

Представлений на рис. 2.8. механізм, надає уявлення про формування інформаційних потоків, за підходом, який дозволяє здійснювати аналіз руху інформації щодо митної діяльності, враховуючи всі ключові етапи руху даних в автоматизованому середовищі.

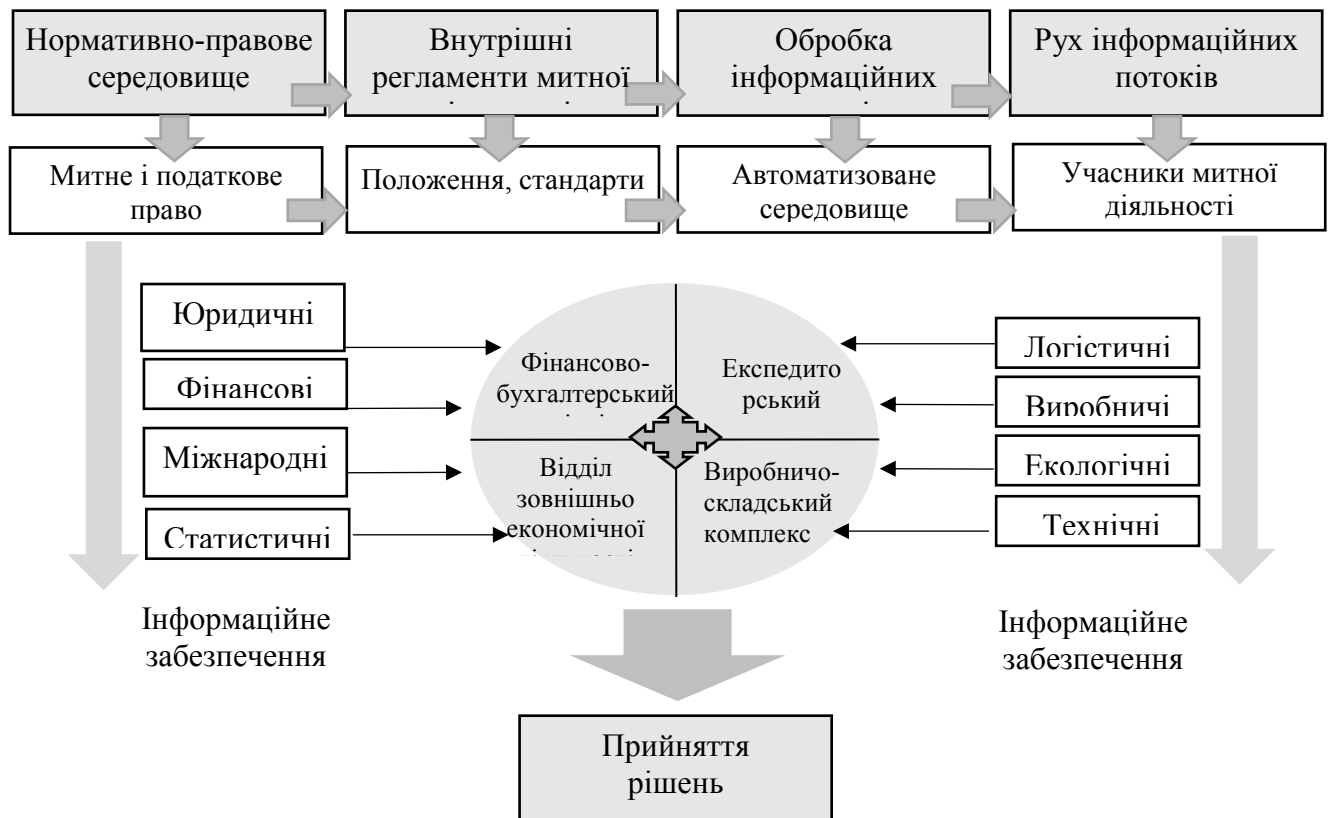

Рис. 2.8. Інтегрований механізм формування інформаційного забезпечення митної діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»

Джерело: сформовано автором

Аналіз і контроль якості сформованої інформації варто постійно перевіряти на точність й актуальність даних, які надходять від кожного ключового підрозділу щодо внеску рентабельності та проводити аудит внутрішніх процесів інформаційного забезпечення, які формуються за алгоритмом, представленим на рис. 2.9.

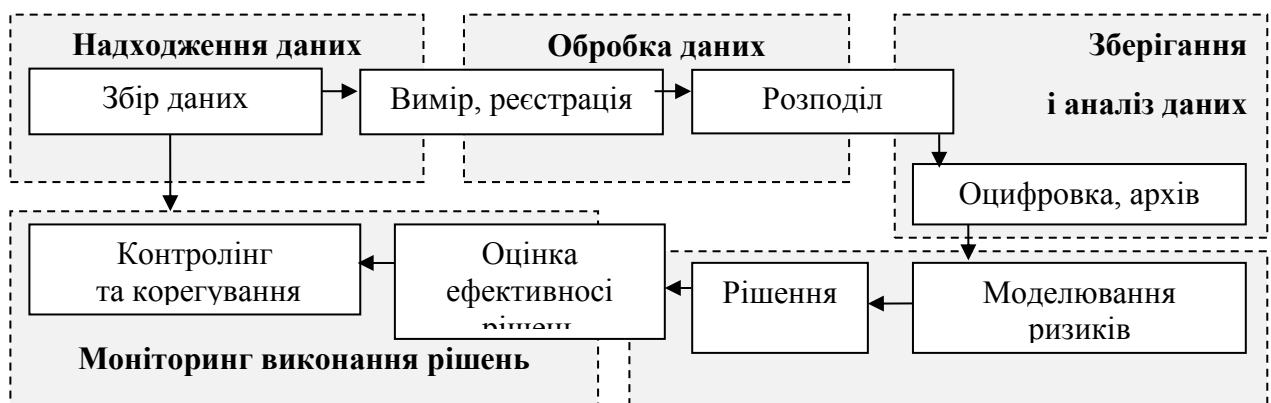

Рис. 2.9. Формування інформаційних потоків для управління митною діяльністю

Таким чином, формування інформаційно-аналітичного забезпечення для управління митною діяльністю підприємства включає замкнений цикл руху інформаційних потоків, з врахуванням цифровізації та дотримуючись усіх вимог до якісних характеристик інформації.

Висновки до розділу 2

Проведено оцінку фінансово-господарської діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», яке розпочало свою діяльність у 1958 р. і до повномасштабного вторгнення було найбільшим в Україні транспортно-експедиторським суб'єктом господарювання, що має власну територію зі складськими площами, контейнерний термінал, залізничні під'їзні колії та сучасну техніку для обслуговування процесів транспортування.

Серед основних конкурентних переваг підприємства є швидкість та якість надання послуг у сфері транспорту, вантажного автомобільного транспорту, вантажного морського транспорту, прийнятна цінова політика підприємства, номенклатура послуг, що надаються підприємством, географія обслуговування.

Проаналізовано основні фінансово-економічні показники досліджуваного підприємства. ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» працює стабільно, рентабельно та є прибутковим. Позитивним моментом у діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» стало зростання середньорічної вартості активів на 7000,5 тис. грн або на 5,75%, що відбулося за рахунок збільшення обсягу оборотних активів підприємства. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2020–2022 рр. зріс на 0,43 об. в рік та на 15,05%, що пов'язано із одночасним зростанням обсягу обороту підприємства до середньорічної величини сумарних активів.

Негативним моментом у діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» є сформована на сьогодні структура капіталу, адже найбільша частка у структурі капіталу належить зобов'язанням, більше 60 % протягом досліджуваних років. Упродовж 2021–2022 рр. спостерігається стабільне зростання доходів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», показники

прибутковості свідчать про позитивну динаміку за усіма видами прибутку підприємства.

Отже, упродовж 2021–2022 рр. спостерігаємо зростання всіх розрахованих показників рентабельності в ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», що пов'язано із стрімким зростанням величини чистого прибутку підприємства. У 2022 р., порівняно з 2021 р., відбулося зростання рентабельності активів на 13%, рентабельність власного капіталу зросла на 1,66, рентабельність продажу збільшилася на 18%, рентабельність необоротних і оборотних активів збільшилася на 19% та 48% відповідно. У складі операційних витрат у 2022 році найбільшу частку займають матеріальні витрати та інші операційні витрати.

Важливим аспектом досягнення ефективності митної діяльності на підприємстві є оцінка якості та повноти інформаційного забезпечення митних операцій за певний період, оскільки від своєчасності, точності й релевантності наданої інформації залежить якість виконання митних процедур, забезпечення економічної безпеки та відповідність митним вимогам. Для виконання такої оцінки в роботі узагальнено методичні підходи, які дозволяють визначити достатність інформації й оцінити її якість, точність, повноту та відповідність вимогам митних стандартів і процедур на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС». Представлено і охарактеризовано взаємозв'язок інформаційних потоків в системі управління інформаційним забезпеченням на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» та рекомендовано інтегрований механізм формування інформаційного забезпечення митної діяльності.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Удосконалення формування інформаційних потоків за умов цифровізації

Формування інформаційного забезпечення в управлінні митною діяльністю є важливим чинником, який готує базис для успішного бізнесу на міжнародних ринках. Відтак, стратегічний розвиток та удосконалення інформаційного забезпечення, використовуваних систем та цифрових бізнес-процесів щодо управління митною діяльністю підприємства є нагальним завданням при формуванні конкурентних привілеїв та позитивного розвитку підприємства на міжнародних ринках.

Якість інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємстві завжди є актуальною проблемою, тому упровадження сучасних інформаційних технологій дозволяє використовувати цифрові рішення керівників і обирати оптимальні опції.

Розвиток інформаційних систем щодо управління митними процедурами на підприємствах повинен базуватися на таких комунікаційних технологіях, які дозволяють керівникам ефективно здійснювати митну діяльність підприємств. При впровадженні підприємством нових інформаційних систем варто здійснити глибокий аналіз їх характеристик та окреслити можливі варіанти адаптації до очікуваних запитів користувачів щодо обсягів пулу вхідних даних. Також, необхідним є розширення функціоналу інформаційних систем, використання їх функціональних характеристик та тривалість використання.

Кузьменко С. виділяє основні переваги для підприємства, які може принести удосконалення інформаційної підтримки, пов'язаної з бізнес-аналітикою, інтерактивною візуалізацією, звітами та інформаційними панелями,

штучним інтелектом, підвищеним захистом даних та доступом до інформації і, які ми пропонуємо враховувати для ПАТ «ІЛПЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»:

1. «Більш швидке та обґрунтоване прийняття рішень: за допомогою інтерактивної візуалізації звітів і інформаційних панелей та допомоги штучного інтелекту менеджери можуть легко визначати закономірності, тенденції та кореляції в даних, а також безпосередньо мати швидкий доступ до даних.

2. Підвищення ефективності: інструменти бізнес-аналітики, боти та система блокчейну можуть автоматизувати збір, обробку та аналіз даних, скорочуючи час і зусилля, необхідні для створення звітів і інформаційних панелей вручну, знижувати операційні витрати та загалом підвищувати ефективність всіх операцій-них процесів на підприємстві.

3. Підвищена прозорість та безпека: інтерактивна візуалізація, штучний інтелект та блокчейн платформа можуть надавати дані в режимі реального часу з високим рівнем захищеності комунікацій, щодо ключових показників ефективності, дозволяючи менеджерам відстежувати прогрес організації та своєчасно виявляти потенційні проблеми. Всі входи в систему та запити додатково санкціонуються для забезпечення підвищеної безпеки.

4. Покращена співпраця: інструменти бізнес-аналітики, штучний інтелект та блокчейн можуть полегшити співпрацю між різними від-ділами та групами, забезпечуючи єдине джерело правдивих даних, що дозволяє всім працювати з тією самою інформацією» [21].

На сьогодні в бізнесі використовуються інформаційні системи, які містять значні обсяги даних, зокрема про митну діяльність, тому вибір програмних продуктів є важливим елементом цифровізації зовнішньоекономічних операцій. Підприємства, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, митні брокери або менеджери ЗЕД, використовують вузькоспеціалізовані програмні продукти, які забезпечують автоматизацію інформаційних потоків під час процесу підготовки та подання митних декларацій й супроводжувальних

документів й виконання міжнародних контрактів. Основними на сьогодні, які найбільш затребувані на ринку є:

1. «Клієнт-Митниця» – програма для складання, перевірки та передачі декларацій до митних органів.
2. «Парус-ЗЕД» – система для обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності, інтегрована з обліковими модулями підприємства.
3. «ЗЕД-Office» – програмний продукт для автоматизації процесів ЗЕД, включаючи митне оформлення.
4. «M.E.Doc» – використовується для створення митних документів і звітності.
5. «MD Office» – сучасна інформаційна система, що використовується для автоматизації процесів митного оформлення на підприємствах.
6. «QD Professional» – інформаційна система, яку використовують митні брокери на підприємствах для автоматизації процесів митного оформлення на підприємствах.

Означені системи сприяють покращенню якості роботи брокерів чи менеджерів, оптимізують час на підготовку документів та забезпечують точність у митних процедурах.

Оскільки найбільш популярні програмні продукти, які використовують митні брокери для автоматизації митних процедур і процесів на підприємствах, що працюють у сфері ЗЕД це QD Professional та MD Office, в табл. 3.1 подано їх порівняння з боку основних характеристик.

Технологія аналітика великих даних, використовується за потреби обробляти і аналізувати масиви великих даних різної спрямованості, для виявлення прихованих закономірностей або встановленої кореляції. За такої технології підприємства отримують інформацію, здебільшого про тенденції ринку, запити споживачів або зміни траєкторії поставок в режимі реального часу.

Порівняльна характеристика основних програмних продуктів щодо митної діяльності підприємства

Характеристика QD Professional	Характеристика MD Office
1. Складання митних декларацій всіх типів (експорт, імпорт, транзит).	1. Підготовка та подання митних декларацій: підтримує різні типи декларацій (експорт, імпорт, транзит).
2. Інтеграція з обліковими системами підприємства.	2. Інтеграція з ERP-системами: забезпечує зручний обмін даними між відділами підприємства
3. Використання автоматичних оновлень з урахуванням змін у митному законодавстві.	3. Актуальність даних: автоматичні оновлення відповідно до змін у митному законодавстві
4. Контроль статусу декларацій у реальному часі.	4. Контроль статусу документів: моніторинг процесу митного оформлення в реальному часі.

Застосування технічних можливостей штучного інтелекту на сьогодні є доволі результативним, тому затребуваним, проте такі можливості ще вивчаються, але й активно використовуються в бізнесі. При написанні якісних промтів для оптимізації процесів митної діяльності підприємств автоматизуються митні процеси й операції та отримується вищий рівень ефективності забезпечення інформаційної підтримки. Активне впровадження інтеграції чат-ботів митних органів, контрагентів, споживачів та бізнесу на основі штучного інтелекту дозволить вирішувати нагальні проблеми в режимі реального часу (класифікаційна група товарів за УКТЗЕД, розрахунок митних платежів, конвектор валют тощо).

Технологія блокчейн «децентралізована, прозора та безпечна цифрова книга, яка дозволяє записувати та перевіряти транзакції без посередників, й при впровадженні може підвищити безпеку, відстежуваність та ефективність систем інформаційного забезпечення митної діяльності» [28].

Для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» рекомендовано упроваджувати усі види технологій формування інформаційного забезпечення митної діяльності, зваживши на вартісний критерій при упровадженні та

обслуговуванні, технічні та безпекові ризики, фаховості персоналу. Тому на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» має бути розроблено технічне завдання впровадження інформаційних технологій по формуванню інформаційного забезпечення митної діяльності з описом ризиків та фінансовим забезпеченням.

Таблиця 3.2

Зміст нових технологій щодо формування інформаційного забезпечення

Переваги	Недоліки
Великі дані	
<ul style="list-style-type: none"> - підвищення операційної ефективності та оптимізація процесів; - краще розуміння запитів ринку, а відповідно і якості надання послуг. 	<ul style="list-style-type: none"> - ризики щодо конфіденційності даних; - високі вимоги до інфраструктури ресурсів; -якість та точність даних.
Штучний інтелект	
<ul style="list-style-type: none"> - швидка проста комунікація; - покращення координації між підрозділами; - використання для комунікації клієнтам. 	<ul style="list-style-type: none"> - Витратно щодо технічне обслуговування; - необхідність інтеграції з існуючими системами; - складність прийняття користувачами на початкових етапах.
Блокчейн	
<ul style="list-style-type: none"> - зменшення операційних витрат; - підвищення безпеки даних за рахунок захисту, управління доступом та захищеними комунікаціями; - спрощення та збільшення захищеності міжнародних контрактів (розумні контракти); - покращення прозорості ланцюга поставок. 	<ul style="list-style-type: none"> - складність масштабування системи зі збереженням рівня продуктивності; - відсутність стандартизації в даній сфері; - правова та регуляторна невизначеність.

Джерело: складено автором

Сучасні технології варто впроваджувати при вдосконаленні інформаційного забезпечення митної діяльності підприємств, оскільки вони сприяють поширенню автоматизації процесів, зменшенню людського фактору, підвищенню швидкості та точності митних процедур, а також покращенню комунікації між підприємствами та митними органами. Основні технології, які на сьогодні можна використовувати для покращення формування

інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємстві, представлено на рис. 3.1.

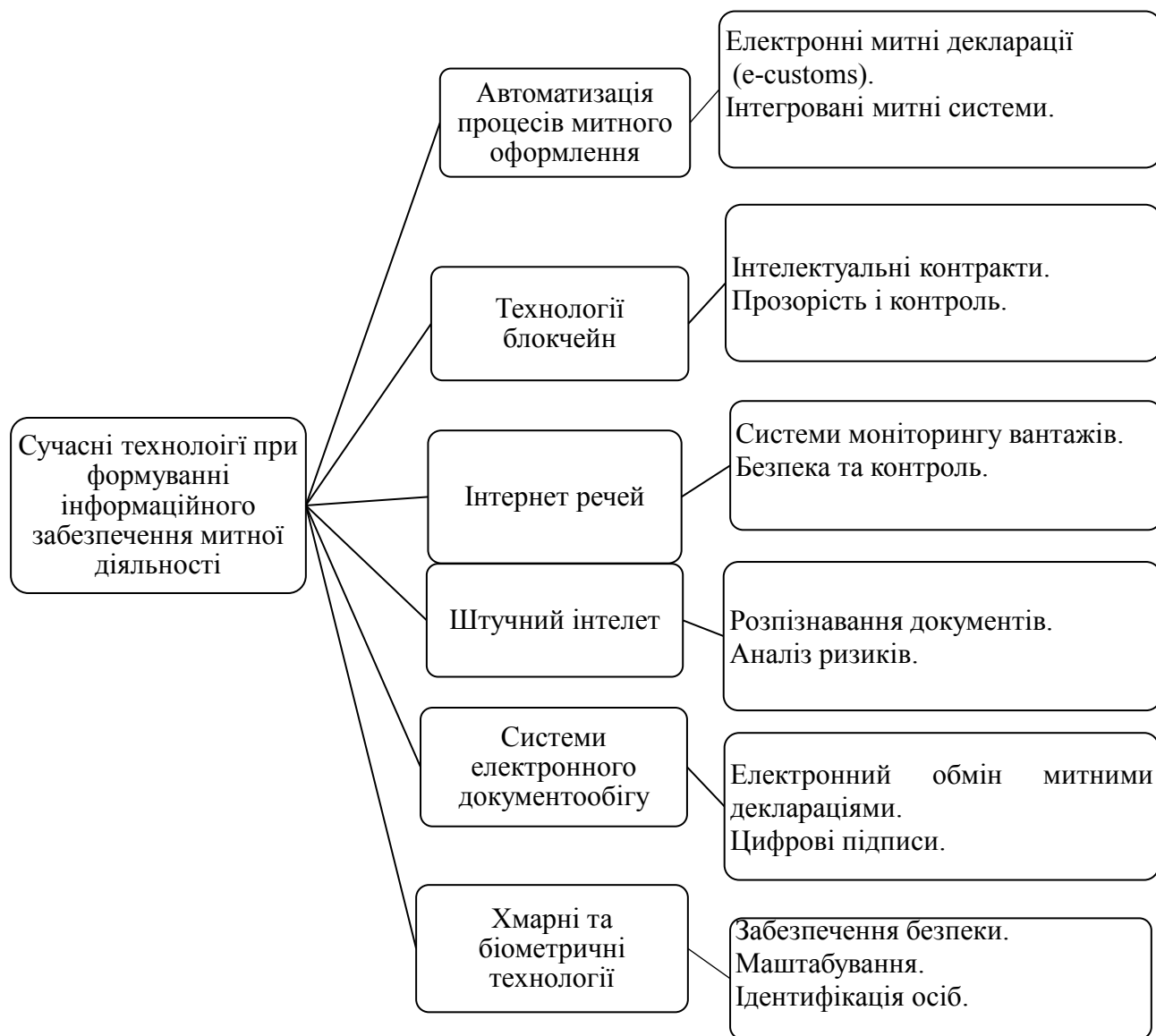

Рис. 3.1 Технології для формування інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємстві

Автоматизація митних процедур є основним напрямом у забезпеченні ефективності митної діяльності, яка передбачає використання спеціалізованого програмного забезпечення, що дозволяє автоматично заповнювати митні декларації, проводити перевірку правильності документів та формувати звіти для митних органів. Електронні митні декларації (e-customs) передбачає

автоматизоване заповнення та подання декларацій зменшуючи час на митне оформлення та зниження ризику помилок при введенні даних. Інтеграція митних систем, як система автоматичного визначення митної вартості товарів, система моніторингу та управління митними процедурами в реальному часі, допомагає прискорити процеси митного оформлення та знизити адміністративні витрати.

Технології блокчейн, як технологія дистрибуційних реєстрів, що забезпечує надійний, прозорий та незмінний запис інформації варто використовувати у митній діяльності для підвищення прозорості, безпеки і зменшення шахрайства в міжнародній торгівлі. Інтелектуальні контракти дозволяють автоматизувати виконання митних умов без необхідності втручання третіх осіб, оскільки митний процес може бути автоматично завершений після виконання умов контракту.

Блокчейн дає можливість митним органам і підприємствам мати доступ до прозорого реєстру, що дозволяє знизити ризики шахрайства та сприяє виконанню всіх процедур відповідно до законодавства.

Інтернет речей забезпечує обмін даними між фізичними об'єктами та інформаційними системами через мережу Інтернет, тому в митній діяльності допомагає покращити контроль за вантажами та забезпечити їх безпеку. Датчики та пристрої, вбудовані в транспортні засоби або контейнерні вантажі, дозволяють відстежувати рух товарів у реальному часі, фіксувати температуру, вологість або інші важливі параметри. Також дана технологія відкриває митним органам доступ до даних про стан вантажу на кожному етапі його переміщення, що підвищує контроль над дотриманням митних правил і процедур.

Штучний інтелект і машинне навчання здатні значно підвищити ефективність митних процедур за рахунок здатності обробляти великі обсяги даних, передбачати можливі порушення та автоматизувати прийняття рішень. Варто використовувати для автоматичного аналізу митних декларацій, перевірки на відповідність і виявлення можливих помилок або спроб шахрайства. За допомогою алгоритмів машинного навчання можна

автоматично класифікувати та аналізувати документи, що полегшує перевірку митних декларацій та їх узгодження з іншими даними.

Системи електронного документообігу дозволяють митним органам та підприємствам обмінюватися документами в електронному вигляді, що значно спрощує процеси митного оформлення та знижує витрати на паперову документацію. Електронний обмін митними деклараціями через «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» дозволяє підприємствам подавати митні декларації та інші супутні документи через Інтернет без необхідності фізичного подання в митні органи. Для підтвердження автентичності документів використовуються цифрові підписи, що забезпечує юридичну силу електронних документів.

Хмарні технології дають можливість зберігати дані та застосовувати програмне забезпечення без необхідності встановлення великих апаратних засобів на підприємствах, що дозволить зменшити витрати на ІТ-інфраструктуру та забезпечити доступ до митної інформації з будь-якої точки світу. Хмарні технології забезпечують легкість у масштабуванні митних систем в залежності від обсягу оброблюваної інформації, знижуючи витрати на апаратне забезпечення. Хмарні сервіси часто мають високий рівень безпеки та резервного копіювання даних, що важливо для забезпечення належного захисту митної інформації.

Біометрія, зокрема технології розпізнавання обличчя та відбитків пальців, активно впроваджується у сфері митного контролю для ідентифікації осіб, які подають митні декларації або проходять митний контроль. Біометричні системи використовуються для підтвердження особи під час перевірки документів або у випадках митного контролю пасажирів.

Системи інтегрованого управління (ERP) і бізнес-аналітики (BI), які все частіше використовують українським бізнесом, дозволяють підприємствам митної діяльності отримувати узагальнені та точні дані про ефективність своїх операцій, зокрема в частині митного оформлення та транспортування.

ERP-системи дозволяють автоматично передавати дані про вантажі, митні декларації та податки між різними підрозділами підприємства і митними

органами. Використання аналітичних інструментів дозволяє підприємствам прогнозувати митні витрати, оптимізувати процеси митного оформлення та скорочувати час, необхідний для виконання процедур.

Розглянуті сучасні технології, такі як автоматизація, блокчейн, Інтернет речей, штучний інтелект, хмарні обчислення та біометрія, активно сприятимуть удосконаленню інформаційного забезпечення митної діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

Використання великих даних (Big Data) стає невід'ємною складовою сучасного управління підприємствами, зокрема в контексті митної діяльності. Завдяки здатності аналізувати значні обсяги інформації в реальному часі, технології Big Data забезпечують нові можливості для прогнозування, планування та оптимізації митних операцій. Для підприємств, які здійснюють зовнішню економічну діяльність, технологія відкриває широкий спектр переваг, що дозволяє покращити ефективність митних процедур і знизити ризики, пов'язані з порушеннями митного законодавства.

Наявність великих обсягів даних на підприємстві дає змогу за допомогою цієї технології, аналізувати історичні митні операції, враховувати фактори, які впливають на митні витрати, і прогнозувати майбутні витрати на митне оформлення. Отже є можливим прогнозувати митні витрати, позаяк за допомогою аналізу великих даних можна враховувати різні фактори, які можуть вплинути на митні ставки, збори, податки і тарифи, що допомагає більш точно планувати бюджет митних операцій.

Великі дані також дозволять ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» аналізувати ланцюги постачання, оцінювати ефективність кожного етапу та оптимізувати процеси для зниження витрат. Зокрема, можливо здійснювати аналіз транспортних маршрутів через обробку даних про транспортні шляхи, тривалість доставки та митні процедури дозволяє вибрати оптимальні маршрути для транспортування товарів, скорочуючи витрати часу і грошей. Також, Big Data для моніторингу митних регулювань дає змогу оперативно

реагувати на зміни в законодавстві та планувати митні операції відповідно до нових вимог.

Для митних операцій особливо важливо у технології великих даних, можливість здійснювати високоточний аналіз ризиків, що допомагає уникнути можливих порушень і зменшити ризик відмови митними органами. Аналізуючи історичні дані про митні перевірки, можна виявити потенційні ризики щодо конкретних вантажів чи постачальників, що дозволяє заздалегідь вжити заходів для мінімізації ризиків. Обробка великих даних дозволяє митним органам і підприємствам точніше визначати, які вантажі потребують детальнішої перевірки, знижуючи кількість помилок і затримок.

Алгоритми та аналітичні інструменти на основі Big Data можуть автоматично аналізувати документи та виявляти помилки в митних деклараціях, що значно знижує ймовірність помилок, пов'язаних з людським фактором. Обробка великих обсягів даних дозволяє робити більш точні прогнози щодо митних процедур та забезпечує своєчасне реагування на будь-які зміни в процесі.

Через обробку та інтеграцію великих обсягів митної та зовнішньоторговельної інформації можна швидко обмінюватися важливими даними між різними учасниками митних операцій, зокрема митними органами, митними брокерами, постачальниками та перевізниками. Підприємства можуть краще прогнозувати потреби клієнтів, визначати оптимальні митні процедури та скорочувати час митного оформлення завдяки аналізу історичних даних.

Big Data, зокрема, надає можливість використовувати складні аналітичні інструменти для прогнозування майбутніх митних тенденцій і планування операцій на основі цих прогнозів. Аналіз тенденцій у міжнародній торгівлі та змін у митному законодавстві дозволяє підприємствам передбачати зміни митних тарифів та відповідно коригувати свої стратегії.

На сьогодні технології Ethereum і Hyperledger Fabric застосовують на підприємствах залежно від специфіки їх потреб. Ethereum є оптимальним вибором для підприємств, які надають перевагу відкритій блокчейн-платформі

з широкою розробницькою спільнотою, тоді як Hyperledger Fabric орієнтований на приватні блокчейни корпоративного рівня з функціями доступу за дозволами []. Оскільки ключовою метою у даному випадку є забезпечення захисту даних, обґрунтованим є вибір Hyperledger Fabric. Для ефективного впровадження технологій необхідно чітко визначити основні етапи інтеграції в діяльність підприємства.

1. Встановлення чітких цілей для впровадження інформаційних систем, таких як оптимізація операцій, моніторинг ефективності, покращення передачі даних і підвищення безпеки.

2. Аналіз джерел даних та існуючої інфраструктури (ERP, CRM, SCM) для виявлення прогалин і забезпечення інтеграції.

3. Вибір інструментів, що відповідають цілям підприємства, з урахуванням їхньої масштабованості та інтеграційних можливостей.

4. Централізована інтеграція даних у сховище, створення бази для BI, ChatGPT і Hyperledger Fabric.

5. Розробка інфраструктури для захисту даних і візуалізацій для ефективного аналізу.

6. Навчання персоналу для використання нових технологій.

7. Постійний моніторинг та оптимізація продуктивності систем.

8. Формування культури, орієнтованої на використання даних для прийняття рішень.

Застосування технологій великих даних для прогнозування та планування митних операцій на підприємстві дозволяє значно підвищити ефективність митної діяльності: прогнозувати митні витрати, оптимізувати ланцюги постачання, зменшити ризики порушень митного законодавства, а також підвищити точність та швидкість митного оформлення. Такий цифровий підхід забезпечує адаптивність до змін у митних процедурах та дозволяє підприємствам ефективніше реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, що має важливе значення для підтримки конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

3.2 Стратегія формування інформаційного забезпечення митної діяльності підприємства

Однією із складових стратегії розвитку підприємства слід вважати стратегію зовнішньоекономічної діяльності, як плану розвитку експортної та імпоротної діяльності підприємства, до якого включаються питання митної діяльності, що супроводжують ЗЕД. Теоретично, стратегії ЗЕД, притаманні певні характеристики, які вивчались вченими: «врахування пріоритетності ЗЕД підприємства, спрямованість на внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства, а також комплекс управлінських рішень щодо вибору найоптимальніших векторів ЗЕД та набір конкретних довгострокових заходів «завоювання» зовнішнього ринку в межах загальної стратегії підприємства» [17].

Стратегія формування інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства, як блок стратегії ЗЕД, базується на інтеграції сучасних технологій, ефективному управлінні даними та координації між підрозділами. Основними етапами розробки такої стратегії для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» виділимо:

1. Визначення цілей.
2. Інтеграція інформаційних систем.
3. Автоматизація аналізу даних.
4. Підготовка персоналу.
5. Моніторинг та адаптація.

Зважаючи на той фат, що така стратегія не є функціональною, її метою визначимо постанову завдань з формування інформаційних потоків щодо митної діяльності підприємства відповідно до стратегічної мети підприємства. Потреби у розробці такої стратегії для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» вбачаємо у такому:

1. Постійна необхідність в режимі реального часу доступу до інформації для прийняття управлінських рішень в сфері ЗЕД.

2. Перспектива виходу на нові зарубіжні ринки.

3. Експорт логістичних послуг.

Стратегія формування інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства, як блок стратегії ЗЕД, базується на інтеграції сучасних технологій, ефективному управлінні даними та координації між підрозділами. При визначенні цілей керуються забезпеченням прозорості, підвищення точності даних та зменшення витрат часу на митні процедури.

Наступний етап інтеграції інформаційних систем передбачає використання сучасних систем: ERP, CRM, SCM у поєднанні із системами електронного декларування та блокчейном. Стратегічний напрям інтеграції інформаційних систем для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», яке надає логістичні послуги, передбачає створення єдиної цифрової платформи, що об'єднує ERP (управління ресурсами), CRM (управління взаємовідносинами з клієнтами), SCM (управління ланцюгами постачання), системи електронного декларування та блокчейн.

Першочерговим в стратегії варто передбачити оптимізацію бізнес-процесів через автоматизацію замовлень, складської логістики та митного оформлення. Прозорість і надійність даних забезпечує технологія блокчейн через захист інформації та верифікацію документів. Скорочення часу операцій відбувається завдяки інтеграції передачі даних між системами. При цьому продукти ERP та CRM забезпечують дані для прогнозування, аналізу ефективності та ухвалення рішень. Така інтеграція підвищує конкурентоспроможність та дозволяє підприємству швидко адаптуватися до змін ринку.

На етапі автоматизація аналізу даних розглядається можливість застосування Big Data та AI для оцінки ризиків і прогнозування в контексті формування інформаційного забезпечення митної діяльності, яке спрямоване на використання великих обсягів даних для підвищення точності ухвалення рішень.

Цей етап має включати аспекти, важливі для забезпечення інформаційної безпеки та прийняття рішень:

1. Аналіз ризиків. За допомогою алгоритмів AI ідентифікуються аномалії, які можуть свідчити про порушення митних правил чи шахрайство у митній діяльності логістичної компанії, що може забезпечити такі результати:

- виявлення шахрайства: автоматичне виявлення невідповідностей у деклараціях, таких як неточності в описі товарів, їх кількості або митної вартості.

- підвищення ефективності перевірок: фокусування митних перевірок на високоризикових операціях, зменшуючи кількість необґрунтованих інспекцій.

- мінімізація штрафів: своєчасне виявлення потенційних порушень дозволяє виправити помилки до подання документів.

- забезпечення прозорості: покращення управління ризиками та дотримання законодавства.

Передбачення таких дій у майбутньому підвищує довіру до компанії з боку митних органів і партнерів, а також знижує операційні ризики.

2. Прогнозування варто здійснювати використовуючи технологію Big Data для моделювання майбутніх сценаріїв, зокрема змін в обсягах товарообороту чи митних процедур. Для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» Big Data може використовуватися для моделювання майбутніх сценаріїв митних процедур шляхом аналізу великих обсягів даних, отриманих із внутрішніх і зовнішніх джерел, таких як історичні дані декларацій, зміни в митному законодавстві, та статистика товарообороту в розрізі митних режимів. Так, коли ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» аналізуватиме дані попередніх перевезень та час проходження митних процедур у різних пунктах пропуску використовуючи алгоритми прогнозування, система моделює вплив можливих змін у законодавстві (наприклад, введення нових тарифів) на швидкість оформлення вантажів. Такий підхід дозволяє розробити альтернативні маршрути, оцінити ризики затримок у митному оформленні та оптимізувати графіки поставок для мінімізації витрат. Таким чином, Big Data дозволяє

приймати проактивні рішення, підвищуючи ефективність логістичних операцій та конкурентоспроможність компанії.

3. Оптимізація процесів здійснюється через аналіз операційних даних для підвищення ефективності перевірок і мінімізації витрат. Для оптимізації процесів митної діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» пропонуються такі заходи:

1) Використання аналітики операційних даних створюючи моделі для прогнозування затримок та їхніх причин.

За умови виникнення потреби ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» прогнозувати час, необхідний для оформлення вантажів на митниці, залежно від типу товарів, сезонних змін у навантаженні митниць чи історичних даних про затримки та їх причини, можна буде використати такий методичний підхід:

1. Застосування алгоритмів регресійного аналізу чи нейронних мереж, для виявлення ключових факторів впливу.

2. Побудова моделі, яка прогнозує ризики затримок на основі вхідних даних (вміст декларації, країна походження товару, обсяг вантажу).

3. Використання результатів прогнозу для планування логістичних маршрутів або коригування графіків поставок.

У результаті, буде оптимізовано митні процедури, зниження часу очікування, підвищення надійності поставок.

Можна проводити аналіз історичних даних митного оформлення для ідентифікації повторюваних проблем. Це забезпечує адаптивність бізнесу до змін і підвищує прозорість митних операцій.

4. Етап «підготовка персоналу» класично передбачає навчання працівників підприємства з метою їхнього професійного розвитку для ефективного використання аналітичних інструментів, чіткого виконання митних процедур та можливості суміщення професій (митне брокерство, охорона праці тощо).

5. Етап моніторингу та адаптації включає постійне вдосконалення відповідно до змін у законодавстві та ринкових умов.

Представлена етапізація стратегії інформаційного забезпечення митної діяльності сприяє ефективному управлінню митними операціями, підвищує конкурентоспроможність і забезпечує відповідність сучасним вимогам глобальної економіки. Нами на рис. 3. узагальнено стратегічні складові формування інформаційного забезпечення для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» в стратегії ЗЕД.

Оскільки ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» має статус АЕО, то в стратегії варто враховувати відповідність критеріям набуття такого статусу в майбутньому, тобто згідно нормативних вимог Митного кодексу України:

– «проведення самостійного контролю за дотриманням підприємством відповідності критеріям АЕО та дотриманням умов, визначених наданими підприємству дозволами на застосування спеціальних спрощень;

– підприємством запроваджені та виконуються задокументовані (у вигляді інструкцій, порядків, політик тощо) процедури для:

а) унеможливлення несанкціонованого доступу до об'єктів (будівель, споруд, відкритих або закритих майданчиків тощо), що використовуються підприємством та мають значення для оцінки відповідності;

б) виявлення і попередження несанкціонованих дій з товарами, транспортними засобами комерційного призначення, що підлягають або підлягатимуть митному контролю; в) ідентифікації контрагентів, а також включення у договори (контракти) положень щодо забезпечення такими контрагентами безпеки у міжнародному ланцюзі постачання товарів;

г) забезпечення контролю безпечного доступу на об'єкти (будівлі, споруди, відкриті або закриті майданчики тощо), що використовуються підприємством, осіб, які надають такому підприємству на договірній основі;

г) перевірки ділових якостей та добросовісності кандидатів на посади, пов'язані із безпекою та надійністю підприємства, а також періодичної перевірки ділових та особистих якостей працівників, які обіймають такі посади;

д) регулярного підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за безпеку на підприємстві».

Рис. 3.2. Стратегія формування інформаційного забезпечення для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»

Джерело: складено автором

Як б стратегія розвитку не була обрана досліджуваним підприємством (розвитку, поглинання, диверсифікації тощо), розглянуті й запропоновані стратегічні орієнтири інформаційного забезпечення будуть притаманні кожному виду, оскільки всебічно враховують запити на формування інформаційних потоків щодо митної діяльності.

3.3 Розробка системи контролю ефективності інформаційного забезпечення

Система контролю процесів формування інформаційних потоків та якості інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємствах має на меті

забезпечення точності, актуальності та безпеки митної інформації, яка необхідна для ефективного виконання митних операцій (рис. 3.3). Для цього використовуються різні методи, інструменти та процеси для постійного моніторингу та оцінки інформаційних потоків, що сприяє своєчасному виявленню помилок, порушень і невідповідностей.

Автоматична перевірка інформації передбачає перевірку коректності даних на етапі митного оформлення, зокрема перевіряти правильність кодування товарів, їх митну вартість та класифікацію. Також варто забезпечити злагоджену взаємодію з митними органами, банками та іншими державними установами для спільної обробки даних.

Аналіз ризиків та оцінка точності інформації може відбуватись шляхом застосування спеціалізованих алгоритмів для визначення ймовірних помилок або маніпуляцій, таких як неправдиве декларування вартості товарів, фальшиві сертифікати чи інші порушення митних правил. Системи повинні мати інструменти для перевірки відповідності наданих даних митним стандартам і нормам, щоб гарантувати їх точність та відповідність законодавству.

Реальний моніторинг митних операцій відбувається системами шляхом здійснення постійного контролю за рухом товарів, змінами в митних деклараціях, статусах митного оформлення, виявляючи будь-які відхилення або помилки. При виявленні помилок або порушень система повинна сповіщати відповідальних осіб або митні органи для швидкого реагування, коригування помилок чи проведення додаткових перевірок.

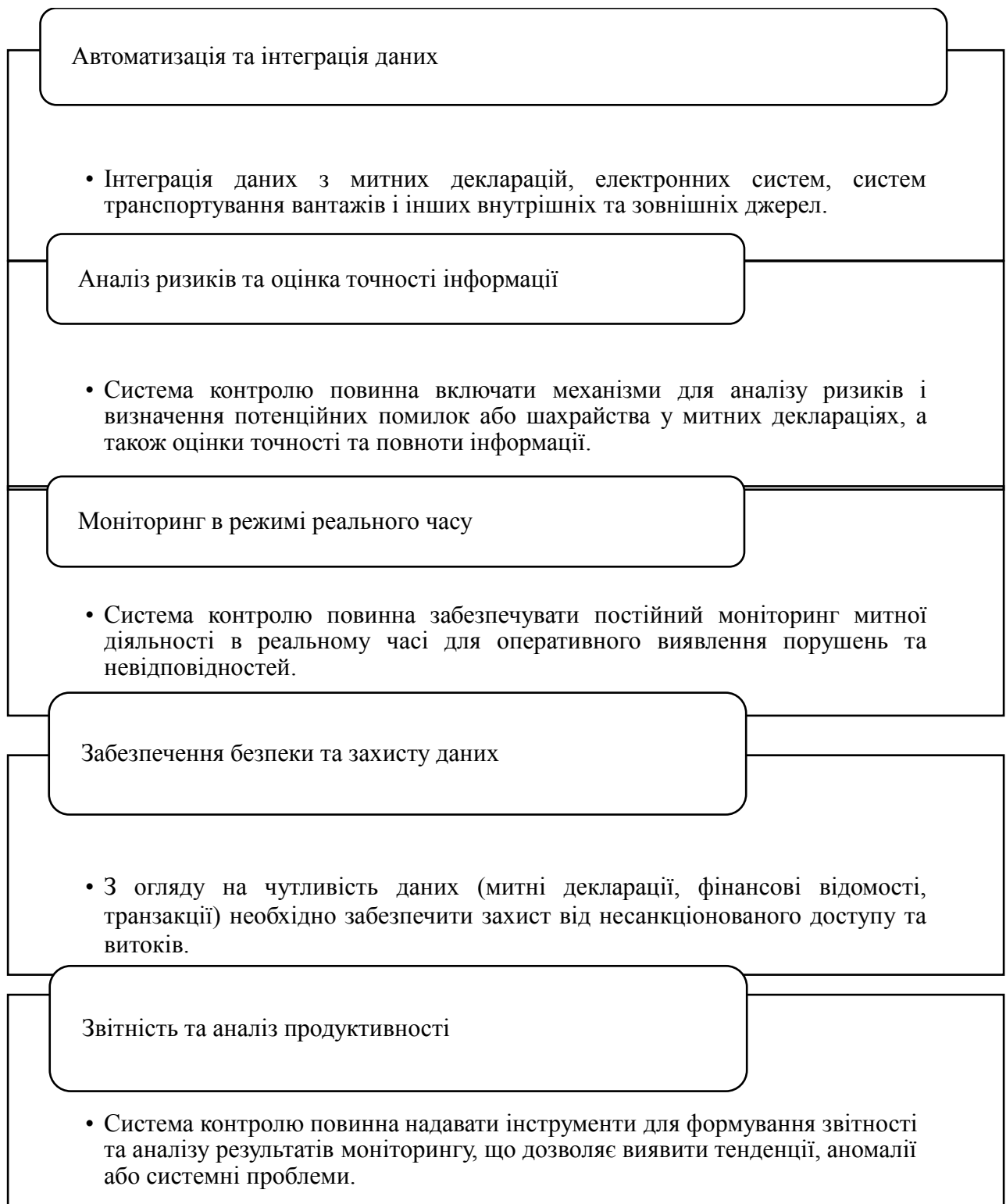

Рис. 3.3. Складові системи контролю формування інформаційного забезпечення для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»

Однією з важливих характеристик системи контролю є безпека збереження та обробки митної інформації, тому використання криптографічних методів для шифрування даних та механізмів автентифікації має бути дозволено лише для уповноважених осіб. Контроль за всіма операціями в системі, що дозволяє оперативно виявляти потенційні загрози або спроби несанкціонованого доступу до митної інформації.

Інтерактивні звіти та панелі моніторингу формуються в інтегрованих системах для автоматичного формування звітів про якість митних операцій, кількість помилок, збоїв, порушень та відхилень. Проведення регулярного аналізу продуктивності митних операцій, перевірка термінів оформлення, точності заповнення декларацій та відповідності митних процедур вимогам є результуючим етапом в здійсненні контролю формування інформаційного забезпечення митної діяльності.

Система контролю має бути гнучкою та адаптованою до змін у митному законодавстві, міжнародних угодах і стандартних процедурах, отже система повинна автоматично оновлювати свої алгоритми для врахування нових вимог митного законодавства або змін у міжнародних тарифах. У той же час, при зміні політик або стандартів система має швидко адаптувати існуючі методи контролю, щоб зберегти свою ефективність.

Дієвість контрольних процедур характеризується можливістю інтеграції системи контролю з іншими внутрішніми і зовнішніми системами, зокрема з митними органами, постачальниками, транспортними компаніями, банками та іншими учасниками митних операцій. Використовувані системи мають бути інтегровані з митними базами даних і дозволяти митним органам здійснювати перевірку правильності митних декларацій та іншої документації.

Система контролю має надавати інструменти для постійної перевірки відповідності митної діяльності встановленим стандартам і вимогам. Регулярні перевірки відповідності дозволятимуть встановлювати відповідність інформації, яка подається митним органам, усім вимогам щодо точності, правомірності та повноти. Реалізація механізмів для здійснення внутрішніх

аудитів та перевірок відповідності міжнародним стандартам у митній сфері бізнесу, є необхідним важелем контрольних процедур.

Рекомендуємо ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» для моніторингу ефективності роботи інформаційних систем та їхнього впливу на митну діяльність підприємств використовувати систему індикаторів. Моніторинг ефективності систем для митної діяльності підприємств дозволяє виявити їхні сильні та слабкі сторони, а також визначити можливості для вдосконалення. Для цього можна використовувати різні індикатори (табл. 3.3), які допомагають оцінити не тільки технічну сторону роботи систем, але й їхній вплив на ефективність митних операцій підприємств.

Таблиця 3.3

Групи індикаторів, що можуть бути використані для моніторингу ефективності інформаційних систем у митній діяльності

Індикатор	Вид індикатора	Вплив на митну діяльність
1	2	3
Індикатори швидкості та часу обробки митних операцій	<i>Час митного оформлення:</i> вимірює середній час, необхідний для завершення митного оформлення вантажів.	Чим менший час обробки, тим швидше товари проходять митні процедури, що зменшує час затримок, покращує ланцюг поставок і знижує витрати на логістику
	<i>Час реакції на зміну митних умов:</i> оцінює, як швидко система адаптується до змін у митних правилах, тарифах або політиках	Швидка адаптація до змін допомагає підприємствам уникнути затримок і штрафів, пов'язаних із несвоєчасним оновленням інформації.
	<i>Час на обробку митних декларацій:</i> вимірює середній час, що витрачається на введення та перевірку митних декларацій.	Зниження цього часу дозволяє зменшити час обробки вантажів, що позитивно впливає на ефективність підприємства та зменшує ймовірність затримок у доставці
Індикатори точності та достовірності інформації	<i>Кількість помилок у митних деклараціях:</i> вимірює кількість помилок, виявлених в митних деклараціях під час перевірки.	Зменшення помилок покращує якість процесів митного оформлення, мінімізує ризики штрафів та затримок, а також підвищує рівень довіри з боку митних органів
	<i>Кількість виправлень та коригувань даних:</i> вимірює частоту, з якою потрібно вносити зміни в митні декларації або інші	Підвищена кількість коригувань може свідчити про проблеми в точності інформації або неефективність системи, що знижує

Продовження табл. 3.3

1	2	3
	документи після початкової подачі.	ефективність митної діяльності підприємства
	<i>Відсоток відповідності митним стандартам:</i> вимірює рівень відповідності поданих митних декларацій і документації національним та міжнародним стандартам	Високий рівень відповідності допомагає підприємствам уникнути штрафів, забезпечує більшу оперативність митних операцій.
Індикатори ризиків та ефективності управління ними	<i>Частота ризикових вантажів:</i> оцінює кількість вантажів, що підлягають детальній перевірці через високий ризик порушень або помилок у деклараціях.	Висока частота ризикових вантажів може вказувати на проблеми в системі, такі як неповнота або помилки у поданих даних. Це може затримувати процеси митного оформлення і збільшувати витрати.
	<i>Рівень задоволення митних перевірок:</i> вимірює кількість митних декларацій, що проходять без додаткових перевірок або митних оглядів	Високий рівень задоволення митних перевірок свідчить про надійність системи і її здатність автоматично обробляти митні документи, що зменшує час на перевірку та знижує операційні витрати.
Індикатори взаємодії з митними органами та іншими учасниками	<i>Час на комунікацію з митними органами:</i> оцінює час, який витрачається на комунікацію з митними органами для вирішення питань, що виникають під час митного оформлення.	Зменшення часу комунікації з митними органами зменшує затримки в процесах, забезпечує більш ефективно вирішення проблем і сприяє покращенню співпраці з митними органами.
	<i>Кількість успішних електронних декларацій:</i> оцінює відсоток митних декларацій, які були успішно подані та оброблені без помилок	Високий рівень успішних електронних декларацій знижує час на обробку документів та зменшує витрати на виправлення помилок.
Індикатори економічної ефективності	<i>Зменшення витрат на митні операції:</i> вимірює зменшення витрат, пов'язаних з митними процедурами, завдяки автоматизації та покращенню точності інформаційної системи.	Зниження витрат на митні операції дозволяє підприємствам збільшити свою конкурентоспроможність, знижуючи загальні витрати на ведення бізнесу.
	<i>Рентабельність митної діяльності:</i> оцінює відношення економічної вигоди від зниження витрат на митні операції до витрат на підтримку та розвиток інформаційних систем.	Високий рівень рентабельності свідчить про ефективність інформаційних систем у зниженні загальних витрат на митну діяльність.
Індикатори задоволення користувачів	<i>Рівень задоволеності користувачів (персонал, митні органи):</i> вимірює рівень задоволення користувачів (працівників підприємства,	Високий рівень задоволення свідчить про зручність та ефективність системи, що сприяє зменшенню помилок і затримок в митних операціях.

1	2	3
	митників, постачальників) від використання інформаційної системи.	
	<i>Частота навчання користувачів системи:</i> вимірює кількість тренінгів і навчальних курсів, що проводяться для користувачів інформаційних систем.	Регулярне навчання користувачів забезпечує ефективне використання системи та мінімізує помилки в процесі митного оформлення.

Індикатори для моніторингу ефективності інформаційних систем у митній діяльності повинні враховувати широкий спектр чинників, включаючи швидкість, точність, ризики, економічну ефективність та рівень задоволення користувачів. Використання таких індикаторів дозволяє підприємствам оцінювати не лише технічні характеристики системи, а й її вплив на оперативну та стратегічну діяльність й фінансові результати підприємства.

Висновки до розділу 3

На сьогодні в бізнесі використовуються інформаційні системи, які містять значні обсяги даних, зокрема про митну діяльність, тому вибір програмних продуктів є важливим елементом цифровізації зовнішньоекономічних операцій. Підприємства, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, митні брокери або менеджери ЗЕД, використовують вузькоспеціалізовані програмні продукти, які забезпечують автоматизацію інформаційних потоків під час процесу підготовки та подання митних декларацій й супроводжувальних документів й виконання міжнародних контрактів та які охарактеризовано в роботі з огляду на переваги, недоліки й можливості. Найбільш популярні програмні продукти, які використовують митні брокери для автоматизації митних процедур і процесів на підприємствах, що працюють у сфері ЗЕД це QD Professional та MD Office.

Для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» рекомендовано упроваджувати усі види технологій формування інформаційного забезпечення митної

діяльності, зваживши на вартісний критерій при упровадженні та обслуговуванні, технічні та безпекові ризики, фаховості персоналу. Тому на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» рекомендовано розробити технічне завдання впровадження інформаційних технологій по формуванню інформаційного забезпечення митної діяльності з описом ризиків та фінансовим забезпечення. Розглянуто характеристики сучасних технологій для формування інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємстві: блокчейн, біг дата, штучний інтелект, інтернет речей, хмарні технології, біометрія тощо.

Пропонується стратегію формування інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства, розробляти як блок функціональної стратегії ЗЕД, та яка базується на інтеграції сучасних технологій, ефективному управлінні даними та координації між підрозділами. Виділено основні етапи розробки такої стратегії для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»: визначення цілей, інтеграція інформаційних систем, автоматизація аналізу даних, підготовка персоналу, моніторинг та адаптація, яким надано інтерпретацію з можливістю практичного застосування.

Обґрунтовано систему контролю процесів формування інформаційних потоків та якості інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємствах, для забезпечення точності, актуальності та безпеки митної інформації, яка необхідна для ефективного виконання митних операцій. Визначено та описано складові системи контролю формування інформаційного забезпечення для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

Система контролю має бути гнучкою та адаптованою до змін у митному законодавстві, міжнародних угодах і стандартних процедурах, отже система повинна автоматично оновлювати свої алгоритми для врахування нових вимог митного законодавства або змін у міжнародних тарифах. У той же час, при зміні політик або стандартів система має швидко адаптувати існуючі методи контролю, щоб зберегти свою ефективність.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі проведено дослідження, за результатами якого досягнуто поставленої мети та виконано відповідні завдання щодо управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємств й отримано такі висновки.

У першому розділі визначено сутність інформаційно-аналітичного забезпечення в митній діяльності підприємства як комплекс процесів, ресурсів та інструментів щодо управління даними, які сприяють прийняттю якісних управлінських рішень у межах підприємства в поточному циклі та забезпеченні стратегічного розвитку. Із проаналізованих в науковій літературі визначень, дійшли висновку, що інформаційно-аналітичне забезпечення виступає як інструментом для прийняття рішень, так й елементом стратегічного управління, який дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів і адаптивність до зовнішніх змін. Через контекст митної діяльності підприємств у роботі узагальнено ключові аспекти управління інформаційно-аналітичним забезпеченням підприємства: стратегічний, архітектура інформаційно-аналітичного забезпечення, цифровізація, прогнозування митних ризиків та економічна безпека. Оскільки складові елементи такого забезпечення є різноманітними та взаємопов'язаними, пропонується виконання певних етапів при його формуванні, зумовлюючи комплексний підхід до митного управління.

Описані характерологічні особливості підходів до формування інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємств. В роботі доведено, що ефективну інформаційну інфраструктуру на підприємстві дозволяє створювати застосування одного або декількох із описаних вище підходів, що забезпечує високий рівень координації даних, оперативності й безпеки в управлінні внутрішніми та зовнішніми інформаційними потоками.

Також в даному розділі охарактеризовано підходи закордонного досвіду створення інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності у країнах

Європейського союзу та США. Розглянуті інформаційні системи цих країн, на основі яких формуються бази даних, які дозволяють автоматизувати процеси митного оформлення, зменшуючи час на підготовку до митного оформлення й контролю, забезпечуючи зниження адміністративного навантаження та покращуючи ділову комунікацію між митними органами та підприємствами. Досвід інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності в США свідчить, що їхні інформаційні системи передусім скеровані на забезпечення безпеки національних кордонів, покращення ефективності митних процедур та зниження адміністративних витрат для підприємств й державних органів.

У другому розділі роботи проведено оцінку діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», яке розпочало свою діяльність у 1958 р. і до повномасштабного вторгнення було найбільшим в Україні транспортно-експедиторським суб'єктом господарювання, що має власну територію зі складськими площами, контейнерний термінал, залізничні під'їзні колії та сучасну техніку для обслуговування процесів транспортування. Серед основних конкурентних переваг підприємства є швидкість та якість надання послуг у сфері транспорту, вантажного автомобільного транспорту, вантажного морського транспорту, прийнятна цінова політика підприємства, номенклатура послуг, що надаються підприємством, географія обслуговування.

Проаналізовано основні фінансово-економічні показники досліджуваного підприємства. ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» працює стабільно, рентабельно та є прибутковим. Позитивним моментом у діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» стало зростання середньорічної вартості активів на 7000,5 тис. грн або на 5,75%, що відбулося за рахунок збільшення обсягу оборотних активів підприємства. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» за 2021–2022 рр. зріс на 0,43 об. в рік та на 15,05%, що пов'язано із одночасним зростанням обсягу обороту підприємства до середньорічної величини сумарних активів.

Негативним моментом у діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» є сформована на сьогодні структура капіталу, адже найбільша частка у

структурі капіталу належить зобов'язанням, більше 60 % протягом досліджуваних років. Упродовж 2021–2022 рр. спостерігається стабільне зростання доходів ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», показники прибутковості свідчать про позитивну динаміку за усіма видами прибутку підприємства. Отже, упродовж 2021–2022 рр. спостерігаємо зростання всіх розрахованих показників рентабельності в ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС», що пов'язано із стрімким зростанням величини чистого прибутку підприємства. У 2022 р., порівняно з 2021 р., відбулося зростання рентабельності активів на 13%, рентабельність власного капіталу зросла на 1,66, рентабельність продажу збільшилася на 18%, рентабельність необоротних і оборотних активів збільшилася на 19% та 48% відповідно.

У складі операційних витрат у 2022 році найбільшу частку займають матеріальні витрати та інші операційні витрати.

Важливим аспектом досягнення ефективності митної діяльності на підприємстві є оцінка якості та повноти інформаційного забезпечення митних операцій за певний період, оскільки від своєчасності, точності й релевантності наданої інформації залежить якість виконання митних процедур, забезпечення економічної безпеки та відповідність митним вимогам. Для виконання такої оцінки в роботі узагальнено методичні підходи, які дозволяють визначити достатність інформації й оцінити її якість, точність, повноту та відповідність вимогам митних стандартів і процедур на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС». Представлено і охарактеризовано взаємозв'язок інформаційних потоків в системі управління інформаційним забезпеченням на ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» та рекомендовано інтегрований механізм формування інформаційного забезпечення митної діяльності.

Якість інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємстві завжди є актуальною проблемою, тому упровадження сучасних інформаційних технологій дозволяє використовувати цифрові рішення керівників і обирати

оптимальні опції. На сьогодні в бізнесі використовуються різноманітні інформаційні системи, які містять значні обсяги даних, зокрема про митну діяльність, тому вибір програмних продуктів є важливим елементом цифровізації зовнішньоекономічних операцій. На цій основі в роботі проаналізовано характеристики й узагальнено сучасні інформаційні технології, за допомогою яких забезпечується формування інформаційних потоків за умов цифровізації.

Для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» рекомендовано упроваджувати усі види технологій формування інформаційного забезпечення митної діяльності, зваживши на вартісний критерій при упровадженні та обслуговуванні, технічні та безпекові ризики, фаховість персоналу. Тому для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» рекомендовано розробити технічне завдання щодо впровадження інформаційних технологій по формуванню інформаційного забезпечення митної діяльності з описом ризиків та фінансовим забезпеченням. Розглянуті сучасні технології, такі як автоматизація, блокчейн, Інтернет речей, штучний інтелект, хмарні обчислення та біометрія, активно сприятимуть удосконаленню інформаційного забезпечення митної діяльності ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

Стратегія формування інформаційно-аналітичного забезпечення митної діяльності підприємства в третьому розділі роботи, представлена як блок стратегії ЗЕД, базується на інтеграції сучасних технологій, ефективному управлінні даними та координації між підрозділами. Запропоновано основні етапи розробки такої стратегії для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»: визначення цілей, інтеграція інформаційних систем, автоматизація аналізу даних, підготовка персоналу, моніторинг та адаптація.

Система контролю процесів формування інформаційних потоків та якості інформаційного забезпечення митної діяльності на підприємствах має на меті забезпечення точності, актуальності та безпеки митної інформації, яка необхідна для ефективного виконання митних операцій. З метою постійного моніторингу та оцінки інформаційних потоків, що сприяє своєчасному

виявленню помилок, порушень і невідповідностей запропоновано складові системи контролю формування інформаційного забезпечення для ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС».

ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» для моніторингу ефективності роботи інформаційних систем та їхнього впливу на митну діяльність підприємств рекомендовано використовувати запропоновану систему індикаторів. Моніторинг ефективності інформаційних систем для митної діяльності підприємств на основі індикаторів, дозволяє виявити їхні сильні та слабкі сторони, а також визначити можливості для вдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Єдине вікно» на митниці [Електронний ресурс]. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100008428-yedine-vikno-na-mitnitsi>.
2. Башлай С., Яремко І. Цифровізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів. Економіка та суспільство. 2023. № 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2237>
3. Бондаренко І. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення митної діяльності в умовах діджиталізації. Економіка та держава. 2021. №3. С. 45–50.
4. Войнаренко М. П. Тенденції і перспективи розвитку потенціалу регіональних кластерів за умов цифровізації суспільства. Регіональна економіка. 2019. № 4. С. 28–35.
5. Гавриленко Н. Г., Тарасенко І. О. Сучасні тенденції цифровізації економіки: проблеми та перспективи розвитку. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2021. № 3 (47). Т. 1. С. 36–46.
6. Гамова І. В., Сулова Т. О. Інновації як драйвер розвитку екосистеми в умовах цифрової економіки. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Випуск 34. С. 126–134.
7. Діденко М. В. Інформаційне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю на основі інноваційних технологій. Економічний вісник університету. 2021. № 37. С. 128–132.
8. Завербний А. С. Особливості впливу діджиталізування на розвиток репутаційного менеджменту у трансформаційному періоді. Розділ у кол. монографії. Трансформація суспільних відносин в умовах цивілізаційних змін. 2023. 498 с.
9. Завербний А. С. Проблеми та перспективи інвестиційного забезпечення українських підприємств за євроінтеграційних умов. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2021. № 3 (1). С. 153–160.

10. Завербний А., Залізна Л., Жук О. Особливості формування методів прийняття рішень вітчизняними підприємствами у зовнішньоекономічній діяльності: інформаційний аспект. Економіка та суспільство. 2023. № 50. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2400>
11. Іванова О. М. Автоматизація митних процедур як елемент інформаційної безпеки. Бізнес-інформ. 2022. №5. С. 65–69.
12. Іванова О. М. Суть та змістовність інформаційних потоків туристичних підприємств. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2016. № 3 (75). С. 188–193.
13. Ільченко М. О., Зарецька Л. М., Кулініч О. А., Федоренко Н. М. Проблеми запровадження цифрової економіки та її вплив на розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2021. Вип. 1 (33). С. 155–165.
14. Загуменна В. В., Кузьменко О. І. Інформаційно-аналітична діяльність як наукова та навчальна дисципліна: еволюція змісту в умовах цифровізації. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2022. № 4. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/269817>.
15. Конвенція про процедуру спільного транзиту від 20.05.1987 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#n5.
16. Кондратьєв Б. О., Єршова Н. Ю. Інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти удосконалення. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (м. Херсон 28 квітня 2020 р.). Херсон, 2020. С. 418-419
17. Косенко С. В. Теоретичні положення зовнішньоекономічної діяльності підприємства: визначення та класифікація. Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. 2015. №3. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eurpmbg/2011_3/Kosenko.pdf
18. Котелевець Д. О. Тенденції розвитку цифрової економіки в Україні. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2022. № 5.

19. Котельникова Ю. М. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 101–108.

20. Кримчак Л. А. Інформаційна взаємодія підприємств з митними органами. Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції. 2018. № 29 (18). Т. 2. С. 206–210.

21. Кузьменко С. Інформаційне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю: підходи та напрямки розвитку. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 99–103.

22. Левченко О. М., В'юник О. В. Механізми активізації зовнішньоекономічної діяльності інноваційно-інтегрованих структур. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. Вип. 5(38). С. 152–162.

23. Литвин Н. Деякі аспекти інформаційного забезпечення діяльності митних органів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13319/43.pdf>.

24. Ляшенко О. М. Нові інформаційно-аналітичні технології дослідження систем управління підприємствами. *Інноваційна економіка*, 2012. Випуск №3(29). С. 20 – 24.

25. Макаруч О. Г. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління сільськогосподарським підприємством. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2013. Вип. 181 (3). С. 160–165

26. Мельник Н. І., Кравченко О. В., Столяренко В. С. Використання ІТ-технологій у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання в умовах глобалізації економіки. *Технологічні та дизайнерські аспекти сучасного розвитку виробництва*. 2020. № 2(32). С. 116–123.

27. Мельник О. Г., Адамів М. Є. & Тодощук А. В. (2018). Реформування митної системи України в умовах європейської інтеграції. Львів: Міські

інформаційні системи.

28. Мельник О. Г., Передало Х. С., Горошко Ю. В. Оцінювання результативності управління зовнішньоекономічною діяльністю на основі цільових показників. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2021. № 2 (6). С. 72–81.

29. Микуляк О. Модернізація митної діяльності з використанням інформаційних технологій. Економіка і суспільство. 2021. № 27 URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/426/412>.

30. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

31. Нагірна М. Я. Етіологічна діагностика експортно-імпортової діяльності підприємств. кандидат наук. Львів: Національний університет «Львівська політехніка». 2016.

32. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>

33. Офіційний сайт ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС» URL: <http://ivt.od.ua/index.php/ru/actioners>

34. Палій С. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень. Вісник КНУКіМ. URL: <https://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/269493>.

35. Петренко В. М. Розвиток електронної митниці в Україні. Зовнішньоекономічна діяльність: виклики та перспективи. 2021. №4. С. 12–18.

36. Пешко М., Завербний А. Діджиталізація української економіки в умовах євроінтеграції. Економіка та суспільство. 2023. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2136>

37. Практичні елементи інформаційно-аналітичної роботи: метод. реком. / уклад.: С.О.Телешун, О. Р. Титаренко, І. В. Рейтерович, С. І.Вировий; за заг. ред. д-ра політ. наук С. О. Телешуна. Київ : Вид-во НАДУ, 2007. 60 с.

38. Пряме і непряме митне представництво: можливі сценарії декларування товарів та роль митного брокера. URL:

<https://7eminar.ua/news/1824-pryame-i-nepryame-mitne-predstavnictvo-mozlivi-scenariyi-deklaruvannya-tovariv-ta?page=77>

39. Пушак Я. Я. Регіональні особливості формування інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку підприємництва: дис. канд. екон.наук: 08.10.01 / Пушак Ярослав Ярославович. Львів, 2001. 183 с.

40. Руденко Г. Р. Формування інформаційних потоків щодо визначення ефективності логістичної діяльності на машинобудівному підприємстві. Економіка розвитку. 2009. № 1. С. 106–108.

41. Романовський В. О. Система інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2019. № 4. С. 84–92.

42. Рябченко К. А. Митне адміністрування з використанням сучасних інформаційних систем. Таможня і логістика. 2022. №7. С. 89–95.

43. Серебрянський Д., Вдовиченко А., Зубрицький А., Стадник М. & Орос Г. Оцінка ефективності роботи митних підрозділів ДФС України. Науково-аналітична доповідь. Ірпінь: НДІ фінансового права. 2015.

44. Сидорович І. Інформаційне забезпечення митної справи України в контексті євроінтеграції. Тези наукової конференції. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42498/1/%D0%A1%D0%98%D0%94%D0%9E%D0%A0%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A7.PDF>.

45. Сніжко Н. В. Використання ІТ-технологій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Економіка інновацій. 2019. № 78. С. 27–34.

46. Тимрієнко І. Ю., Стецюк О. А. & Сомик В. А. (2019). Оцінка ефективності митного контролю в умовах інтеграції України до ЄС. Приазовський економічний вісник, 2(13). С. 381–387.

47. Хвальчик І. Л., Волощук Л. О. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством. ECONOMICS: time realities. 2020. № 1(47). С. 84–90

48. Юринець О. В. Модель формування та використання митних ургентних інструментів антикризового управління підприємств в умовах

євроатлантичної інтеграції. Інвестиції: практика та досвід, 2021. №11. С. 35–41.

49. Юринець О. В. Пріоритетні проблеми роботи митних органів України в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції. Науковий журнал «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку», 2021. №3(1). С. 96–103.

50. Пашко П.В., Мирошніченко Г.Б., Штик Ю.В. Авторизований економічний оператор: шляхи розвитку, його вплив на процеси при митному оформленні, ризики застосування. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2024. №1 (29). С. 110-116. DOI: [http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1\(29\)-110-117](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1(29)-110-117)

51. Пашко П., Пашко Д., Мирошніченко Г., Штик Ю. Щодо напрямків удосконалення митної політики та механізмів інноваційного розвитку митної справи. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №3(50). С. 146-155. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-23>

52. Пашко П., Штик Ю., Семенова Д., Долгова Л., Шкарупило К. Управління бізнес-проєктами щодо транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Development Service Industry Management*. 2024. № 2. С. 265-269. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(42\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(42))

53. Pashko, P. Pashko, D., Chumak O., Myroshnychenko G., Shtyk Yu. (2024) On the directions of customs policy improvement and mechanisms of innovative development of customs affairs. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*, 4, 348-351. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-53>

ДОДАТКИ

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС"

Територія ЧОРНОМОРСЬК

Організаційно-правова форма господарювання ПРИВАТНЕ
АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

Вид економічної діяльності ІНША ДОПОМІЖНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ
ТРАНСПОРТУ

Середня кількість працівників 238

Одиниця виміру : тис. грн.

Адреса, телефон 68000 м. Чорноморськ вул. Промислова буд. 7, т.(04868)
6- 15-00

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КАТОТТГ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2023	01	01
01860124		
UA51100370010020298		
111		
52.29		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2022 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на МСФЗ
1	2	3	4	01.01.2001
I. Необоротні активи	1000	37	33	--
Нематеріальні активи				
первісна вартість	1001	239	239	--
накопичена амортизація	1002	202	206	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--	--
Основні засоби	1010	94130	89625	--
первісна вартість	1011	139870	139236	--
знос	1012	45740	49611	--
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	449	449	--
інші фінансові інвестиції	1035	3	3	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--	--
Усього за розділом I	1095	94619	90110	--
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	4921	2940	--
Виробничі запаси	1101	4921	2940	--
Поточні біологічні активи	1110	--	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	13751	14416	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	44	80	--
з бюджетом	1135	164	7	--
у тому числі з податку на прибуток	1136	163	--	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8874	7644	--

Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	552	19294	--
Готівка	1166	4	3	--
Рахунки в банках	1167	548	19291	--
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--	--
Інші оборотні активи	1190	24	33	--
Усього за розділом II	1195	28330	44414	--
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--	--
Баланс	1300	122949	134524	--
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	На дату переходу на МСФЗ
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	16903	16903	--
Капітал у дооцінках	1405	348	348	--
Додатковий капітал	1410	--	--	--
Резервний капітал	1415	2016	2535	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	22141	34114	--
Неоплачений капітал	1425	--	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--	--
Усього за розділом I	1495	41408	53900	--
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	14000	8400	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--	--
Усього за розділом II	1595	14000	8400	--
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	--	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--	--
товари, роботи, послуги	1615	29993	23974	--
розрахунками з бюджетом	1620	854	6115	--
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	3069	--
розрахунками зі страхування	1625	331	233	--
розрахунками з оплати праці	1630	763	792	--
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6873	18598	--
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	2832	6000	--
Поточні забезпечення	1660	--	--	--
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	25895	16512	--
Усього за розділом III	1695	67541	72224	--
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--	--
Баланс	1900	122949	134524	--

Генеральний директор

_____

(підпис)

Скарженець П.О.

Головний бухгалтер

_____

(підпис)

Меренков В.С.

Звіт про фінансові результати (Звіт про
сукупний дохід) за 2022 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	118760	108928
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(86076)	(92321)
Валовий: прибуток	2090	32684	16607
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	4722	4284
Адміністративні витрати	2130	(6603)	(7997)
Витрати на збут	2150	(--)	(--)
Інші операційні витрати	2180	(7924)	(7354)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	22879	5540
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	--	--
Інші доходи	2240	--	--
Фінансові витрати	2250	(1182)	(1367)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(--)	(1)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	21697	4172
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-3232	--
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	18465	4172
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	18465	4172

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	44611	42151
Витрати на оплату праці	2505	16240	21338
Відрахування на соціальні заходи	2510	3805	4630
Амортизація	2515	4109	4768
Інші операційні витрати	2520	31297	32704
Разом	2550	100062	105591

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	510100	510100
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	510100	510100
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	36.19878460	8.17878850
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	36.19878460	8.17878850
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	11.53624300

д/в

Генеральний директор _____
(підпис)

Скаргенець П.О.

Головний бухгалтер _____

Меренков В.С.